

PROBLEMES DE LA VIDA QUOTIDIANA

Lev Trotski

1923

versió catalana feta per Alejo Martínez – alejomp@lycos.es – des de: <http://grup-germinal.org/>;
<http://grup-germinal.org/?q=node/179>

Índex

No sols de “política” viu l’home, p. 1

Usos i costums, p. 8

Alcohol, església i cine, p. 13

De la vella a la nova família, p. 17

La família i la cerimònia, p. 24

La civilitat i cortesia com a necessari lubricant de les relacions quotidianes, p. 27

La lluita per un llenguatge culte, p. 30

Contra la burocràcia, progressista i no progressista, p. 34

Com començar, p. 39

NO SOLS DE “POLÍTICA” VIU L’HOME

La història prerevolucionària del nostre partit fou la de la política revolucionària. La literatura, l’organització del partit, tot era dictat per la política en el sentit més estricte i immediat, en el sentit més estret del terme. Durant els anys de revolució i de guerra civil, els interessos i les tasques polítiques han revestit un caràcter més urgent i més tens encara. En el curs d’aqueixos anys, el partit ha sabut agrupar els elements més actius de la classe obrera. No obstant, la classe obrera coneix els resultats polítics més *importants* d’aqueixos anys. La pura i simple repetició d’aqueixos resultats ja no li ofereix res, més bé contribueix a esborrar del seu esperit les ensenyances del passat. Després de la presa del poder i de la seua consolidació arran de la guerra civil, les nostres tasques principals s’han desplaçat en direcció a l’edificació economicocultural; aquestes tasques s’han complicat, fraccionat, detallat, convertint-se, en certa manera, en “prosaiques”. Al mateix temps tota la nostra lluita anterior, les seues penes i els seus sacrificis es justificaran només en la mesura que aprenguem a formular correctament les nostres tasques “culturals” parcials, diàries, i a resoldre-les.

En què consisteixen, en definitiva, les adquisicions de la classe obrera? ¿Què ha pogut assegurar-se per mitjà de la lluita portada a terme fins al present?

- 1.- La dictadura del proletariat (per mitjà de l'estat obrer i camperol dirigit pel partit comunista).
- 2.- L'exèrcit roig, suport material de la dictadura del proletariat.
- 3.- La nacionalització dels mitjans de producció més importants, sense els quals la dictadura del proletariat no seria sinó una mera fórmula.
- 4.- El monopoli del comerç exterior, requisit indispensable per a l'edificació socialista, tenint en compte el setge capitalista.

Aqueixos quatre elements, irrevocablement adquirits, constitueixen el marc de bronze del nostre treball. Gràcies a aquest marc, cadascun dels nostres èxits econòmics i culturals serà forçosament (sempre que es tracte d'èxits reals i no suposats) part integrant de l'edifici socialista.

En què consisteix, doncs, la nostra tasca actual? Què hem d'aprendre? A què hem de tendir abans que res? Hem d'aprendre a treballar correctament, de manera exacta, acurada, econòmica. Necessitem cultura en el treball, cultura en la vida, cultura en la vida quotidiana. Hem derrocat el regne dels explotadors (després d'una llarga preparació) gràcies a la palanca de la insurrecció armada. No hi ha palanca apropiada per a elevar d'un sol colp el nivell cultural. Açò requereix un llarg procés d'autoeducació de la classe obrera acompanyada i seguida pels camperols. Sobre aqueix canvi d'orientació de la nostra atenció, dels nostres esforços, dels nostres mètodes, el camarada Lenin escriu en l'article dedicat a la cooperació:

“Ens veiem forçats a admetre que la nostra posició amb relació al socialisme s'ha modificat radicalment. Aqueix canvi radical consisteix en el fet que abans els nostres principals esforços es dirigien necessàriament a la lluita política, la revolució, la conquesta del poder, etc. Mentre que ara el centre de gravetat es desplaça de tal manera, que arribarà a situar-se en el treball pacífic d'organització cultural. Estic disposat a afirmar que el centre de gravetat hauria de situar-se en el treball cultural, si no fóra per les condicions internacionals i la necessitat de lluitar per la nostra posició a escala internacional. Però si fem a una banda aquest factor, si ens limitem a les condicions econòmiques internes, l'esforç essencial ha de dedicar-se al treball cultural.”

Per consegüent, les tasques exigides per la nostra situació internacional ens aparten del nostre treball cultural, encara que açò siga cert només a mitges, com veurem. En la nostra situació internacional, el factor principal és el de la defensa de l'estat, és a dir, en primera línia l'exèrcit roig. En aquest pla extremadament important, les nou desenes parts de la nostra tasca desemboquen en el treball cultural: cal elevar el nivell de l'exèrcit, primer que res cal que sàpia llegir i escriure; cal ensenyar-li a servir-se d'un manual, de llibres, de mapes geogràfics; cal acostumar-lo a un major cura, exactitud, correcció, economia, facultat d'observació. Cap miracle resoldrà d'un sol colp aquesta tasca. Després de la guerra civil, durant la transició vers la nova època, l'intent per dotar el nostre treball d'una saludable "doctrina de guerra proletària" fou l'exemple més flagrant, el més evident de la incomprensió oposada a les tasques de la nova època. Els projectes extravagants, tendents a la creació de laboratoris destinats a elaborar una "cultura proletària" procedeixen de la mateixa font. Aquesta recerca de la pedra filosofal resulta de la desesperació davant del nostre endarreriment, alhora que de la creença en els miracles que, ja de per si, és un índex d'endarreriment. No tenim, no obstant, cap raó per a desesperar, i ja és hora de renunciar a la creença en els miracles, al xarlatanisme pueril del tipus "cultura proletària" o "doctrina de guerra proletària". En el pla de la cultura proletària, cal aplicar-se diàriament al progrés de la cultura, que és l'únic que podrà dotar d'un contingut socialista les principals adquisicions de la revolució. Heus aquí el que cal comprendre, sota pena d'exercir un rol reaccionari en el desenvolupament del pensament i del treball del partit.

Quan el camarada Lenin diu que les nostres tasques actuals no pertanyen tant al terreny polític com al de la cultura, cal entendre's sobre els termes, a fi d'evitar una falsa interpretació del seu pensament. En cert sentit, tot està determinat per la política. En si mateix, el consell del camarada Lenin de traslladar la nostra atenció de la política a la cultura, és un consell d'*ordre polític*. Si en un moment donat, en un determinat país, el partit obrer decideix plantejar primer reivindicacions econòmiques més que polítiques, aquesta decisió té en si un caràcter polític. És evident que la paraula "*polític*" s'empra ací en dues *accepcions distintes*: primerament en el sentit ampli del materialisme dialèctic, que comprèn el conjunt de totes les idees, mètodes i sistemes rectors aptes per a orientar l'activitat col·lectiva en tots els camps de la vida pública; després, en el sentit estricte i específic que caracteritza una part determinada de l'activitat pública, en allò que fa directament a la lluita pel poder, i que es distingeix del treball econòmic, cultural, etc. Quan el camarada Lenin escriu que la política és economia concentrada, considera la política en el sentit ampli, filosòfic. Quan el camarada Lenin diu: "Menys política i més economia", es refereix a la política en el sentit restringit i específic. El terme pot emprar-lo hom tant en un sentit com en un altre, ja que semblant ús està consagrat per l'ús. N'hi ha prou amb comprendre clarament de què es tracta en cada cas específic.

L'organització comunista consisteix en un partit polític en el sentit ampli, històric o, si es vol, en el sentit filosòfic del terme. Els altres partits actuals són polítics, sobretot perquè fan (petita) política. La transferència de l'atenció del nostre partit al treball cultural no comprèn, doncs, disminució alguna del seu paper polític. El seu paper històric determinant (és a dir, polític), l'exercirà el partit precisament concentrant la seua atenció en el treball d'educació i en la direcció d'aqueix treball. Només el resultat de llargs anys de treball socialista fructífer en el pla interior, portat a terme sota la garantia de la seguretat exterior, podria desfer les traves que implica el partit, fent que aquest es reabsorbsca en la comunitat socialista. D'ací a aqueix moment hi ha un bocí tan llarg, que millor és no pensar-ne... En la immediatesa, el partit ha de conservar íntegrament les seues característiques principals: cohesió moral, centralització, disciplina, úniques garanties de la nostra capacitat de combat. Sota les noves condicions aqueixes inapreciables virtuts comunistes podran precisament mantenir-se i desplegar-se, a condició que les necessitats econòmiques i culturals siguen satisfetes de forma perfecta, hàbil, exacta i minuciosa. Considerant justament aqueixes tasques, a les que cal concedir la preeminència en la nostra política actual, el partit es dedica a repartir i agrupar les seues forces, educand la nova generació. Dit d'una altra manera: la gran política exigeix que el treball d'agitació, de propaganda, de repartiment dels esforços, d'instrucció i d'educació es concentre en les tasques i en les necessitats de l'economia i de la cultura, i no en la "política", en el sentit estret i particular del terme.

El proletariat representa una poderosa unitat social, que es desplega plenament i definitiva en períodes de lluita revolucionària aguda en pro dels objectius de la classe en la seua totalitat. Però en l'interior d'aquesta unitat s'observa una diversitat extraordinària, i fins i tot una disparitat no menyspreable. Entre el pastor ignorant i analfabet i el mecànic altament qualificat, hi ha un gran nombre de qualificacions, de nivells de cultura i d'adaptació a la vida quotidiana. Cada capa, cada corporació, cada grup es compon, al capdavant, d'éssers vius, d'edat i temperament diferents, cadascun d'ells amb un passat distint. Si aquesta diversitat no existís, el treball del partit comunista, pel que fa a la unificació i a l'educació del proletariat, seria summament senzill. No obstant, quant difícil és aqueix treball, com veiem en Europa occidental! Es pot dir que mentre més rica és la història d'un país i, per consegüent, la història de la seua classe obrera, mentre més educació, tradició i capacitats ha adquirit, més conté antics grups i més difícil resulta constituir-la en unitat revolucionària. Tant en història com en tradicions, el nostre proletariat és molt pobre. Açò és el que ha facilitat, sens dubte, la seua preparació revolucionària per a la commoció d'octubre. Açò és també el que ha fet més difícil el seu treball d'edificació després d'octubre. Exceptuant la capa superior, els nostres obrers estan

desproveïts indistintament de les capacitats i dels coneixements culturals més elementals (pel que fa a la neteja, la facultat de llegir i d'escriure, l'exactitud, etc.). Al llarg d'un extens període l'obrer europeu ha adquirit gradualment aqueixes capacitats en el marc de l'ordre burgès: heus aquí per què, a través de les seues capes superiors, està tan estretament lligat al règim burgès, a la seua democràcia, a la premsa capitalista i la resta d'avantatges. Al contrari, la nostra burgesia endarrerida no tenia gairebé res a oferir en aqueix sentit, pel que el proletariat rus pogué trencar més fàcilment amb el règim burgès, i derrocar-lo. Per aqueixa mateixa raó, la majoria del nostre proletariat es veu obligat a adquirir i reunir les capacitats culturals rudimentàries tot just avui, és a dir, sobre la base de l'estat obrer ja socialista. La història no ens dóna res gratuïtament: la rebaixa que ens concedeix en un camp (el de la política) ens la cobra en l'altre (el de la cultura). En la mateixa mesura en què fóra fàcil (per descomptat, relativament) la sacxada revolucionària per al proletariat rus, li resulta difícil l'edificació socialista. En compensació, el marc de la nostra nova vida social, forjat per la revolució, que es caracteritza pels altres elements fonamentals (veja hom el començament d'aquest capítol), confereix a tots els esforços lleials, orientats en un sentit raonable en el pla econòmic i cultural, un caràcter objectivament socialista. Davall el règim burgès, sense saber-ho i sense voler-ho, l'obrer contribuïa al major enriquiment de la burgesia, en la mesura que treballava millor. En l'estat soviètic, el bon obrer consciencios, àdhuc sense pensar-ne ni preocupar-se'n (quan és sense partit i apolític), realitza treball socialista i acreix els mitjans de la classe treballadora. Tot el significat del canvi d'octubre rau aquí, i la nova política econòmica (NEP) no l'altera en absolut.

Hi ha una enorme quantitat d'obriers sense partit profundament interessats en la producció, en l'aspecte tècnic del seu treball. Només es pot parlar condicionalment del seu "apoliticisme", és a dir, de la seua manca d'interès per la política. Els hem vist al nostre costat en tots els moments importants i difícils de la revolució. En general, octubre no els ha espantat; no han desertat ni traït. Durant la guerra civil, foren al front en gran quantitat, altres treballaven lleialment en les fàbriques d'armaments. Més tard, s'orientaren cap a treballs de pau. Se'ls diu (no del tot sense raó) apolítics, perquè els seus interessos productivocorporatius o familiars s'imposen al seu interès polític, almenys en temps corrents, "tranquils". Cadascun d'ells vol esdevenir un bon obrer, perfeccionar-se, elevar-se a una categoria superior, tant per a millorar la situació familiar, com per un just orgull professional. Com acabem de dir cadascun realitza, així, treball socialista sense proposar-s'ho. Però nosaltres, el partit comunista, estem interessats que aqueixos obrers dedicats a la producció relacionen conscientment la seua part de treball productiu quotidià amb les tasques de l'edificació socialista de conjunt. El resultat de semblant nexa garantiria millor els interessos del socialisme, i els que contribuïren així,

modestament, a la seua edificació, experimentarien una satisfacció moral més profunda.

Com aconseguir aqueix objectiu? És difícil abordar aqueix obrer pel costat purament polític. Ja ha escoltat tots els discursos. No se sent atret pel partit. Els seus pensaments giren al voltant del seu treball i no està molt satisfet que diguem amb les actuals condicions que troba en el taller, en la fàbrica o en el trust. Aquests obrers volen tenir ells mateixos les seues pròpies idees, no són comunicatius, i del seu medi sorgeixen els inventors autodidactes. No se'ls pot abordar en el pla de la política; aqueix tema no els concerneix profundament de moment, però se'ls pot i se'ls ha de parlar de productivitat i de tècnica.

En la susdita sessió de debats dels propagandistes de Moscou, un dels participants, el camarada Kolzov, assenyala l'escassetat extraordinària de manuals soviètics, guies pràctiques i mètodes d'ensenyament de les distintes especialitats i oficis tècnics. Les velles obres d'aquest tipus s'han exhaurit, altres han caducat tècnicament i, generalment, en el pla polític, responen a un esperit servilment capitalista. Els nous manuals d'aquest gènere poden comptar-se amb els dits d'una mà, resulta difícil aconseguir-los, perquè foren publicats en distintes èpoques, per distintes editorials i administracions, sense el menor pla de conjunt. Ben sovint insuficients des del punt de vista tècnic, no poques vegades exageradament teòrics i acadèmics, manquen generalment de tot color polític, i no són, en el fons, sinó traduccions camuflades d'una llengua estrangera. No obstant, tenim necessitat de tota una sèrie de nous manuals destinats al manyà soviètic, al torner soviètic, al muntador electricista soviètic, etc. Aqueixos manuals han d'adaptar-se a la nostra tècnica i economia actuals. Han de tenir en compte tant la nostra pobresa com les nostres enormes possibilitats, i tendir a introduir en la nostra indústria nous mètodes i pràctiques, més racionals. En major o menor mesura, han d'obrir perspectives socialistes pel que fa a les necessitats i als interessos de la pròpia tècnica (ací s'inclouen les qüestions de normalització, d'electrificació i d'economia planificada). Aqueixes publicacions han de presentar idees i solucions socialistes com a part integrant de la teoria pràctica relacionada amb la branca de treball en qüestió, evitant aparèixer com una propaganda inoportuna vinguda de fora. La necessitat d'aqueixes publicacions és immensa. És el resultat de l'escassetat d'obriers qualificats i del desig de l'obrer de comprendre la seua qualificació. La interrupció del ritme de producció durant els anys de guerra imperialista i de la guerra civil, no ha fet més que acréixer aqueixa necessitat. Ens trobem davant d'una tasca la importància de la qual iguala el seu atractiu.

Evidentment, no cal dissimular les dificultats que planteja la creació de tota una sèrie de manuals d'aqueix tipus. Els obrers autodidactes, fins i tot els altament

qualificats, no estan en condicions d'escriure tractats. Els autors de textos tècnics que s'encarreguen d'aqueix treball, ignoren ben sovint el seu aspecte pràctic. D'altra banda, rarament tenen una mentalitat socialista. No obstant, és possible portar a terme aquesta tasca, no de manera "simple", és a dir, rutinària, sinó amb mitjans combinats. Per a escriure un tractat, o almenys per a fer la seua revisió, cal constituir un col·legi, diguem un comitè de tres membres, compost d'un escriptor especialitzat, amb formació tècnica, que conega, si és possible, l'estat de la nostra producció en el camp en qüestió, o capaç d'aprendre a conèixer-lo; d'un obrer altament qualificat que pertanga a la mateixa branca i que s'interesse en la producció, dotat, si és possible, d'un esperit d'invençió; i d'un escriptor marxista, amb formació política, que s'interesse i que tinga alguns coneixements en matèria de producció i de tècnica. És més o menys d'aquesta manera com s'hauria d'arribar a crear una biblioteca model de manuals d'ensenyament tècnic relacionats amb la producció (per categoria professional) bé impresos, per descomptat, ben enquadernats, amb un format pràctic i poc costós. Una biblioteca d'aqueix tipus tindria un doble objectiu: contribuiria a elevar el nivell de qualificació del treball, i per consegüent l'èxit de l'edificació socialista; contribuiria a més a lligar una categoria molt preciosa d'obriers productius al conjunt de l'economia soviètica, i per consegüent al partit comunista.

Per descomptat, no es tracta de limitar-se a una sèrie de manuals d'ensenyament. Si ens hem detingut en els detalls d'aquest exemple, és perquè ens forneix una idea prou clara dels nous mètodes requerits per les noves tasques del període actual. El nostre combat per guanyar moralment a la nostra causa els treballadors "apolítics" del sector productiu, ha i pot ésser conduït per distints mitjans. Necessitem revistes setmanals o mensuals tecnicocientífiques, especialitzades segons la branca de producció; necessitem associacions tècniques, científiques, que se situen al nivell d'aqueixos treballadors. A ells ha d'adaptar-se una bona part de la nostra premsa sindical, sota pena de continuar essent una premsa destinada exclusivament al personal dels sindicats. Mentre, l'argument polític més adequat per a convèncer aquest tipus d'obriers consisteix en cada un dels nostres èxits pràctics en el pla industrial, en cada millorament real del treball en la fàbrica o en el taller, en cada gestió madurament meditada pel partit en aqueix sentit.

Les concepcions polítiques d'aquest tipus d'obrer poden ésser adequadament il·lustrades, formulant les idees que expressa ben sovint de la manera següent: "Pel que fa a la revolució i a l'enderrocament de la burgesia, no cal ni parlar-ne; en aqueix sentit, tot va bé i és quelcom que no té marxa enrere. No necessitem a la burgesia. Podem prescindir igualment dels menxevics i d'altres lacais de la burgesia. Quant a la 'llibertat de la premsa', no ens importa realment, perquè la qüestió no és aqueixa. Però què passa amb l'economia? Vosaltres, comunistes,

heu assumit la direcció. Les vostres intencions i els vostres plans són excel·lents (això ho sabem); sobretot, no ens ho repetiu; ja ho heu dit i estem d'acord, vos recolzarem; però com resoldreu aqueixes tasques en la pràctica? Fins ara, no tracteu de dissimular-ho, heu comés no poc errors. Clar, no es pot fer tot alhora, hi ha molt per aprendre i els errors són inevitables. Així són les coses i no hi ha remei. I ja que tolerarem els crims de la burgesia, suportarem bé les faltes de la revolució. Però aquesta situació no pot eternitzar-se. Entre vosaltres, comunistes, hi ha també gent de qualsevol tipus, com entre nosaltres, simples mortals: alguns fan progressos, prenen les coses a pit, s'esforcen en arribar a un resultat econòmic concret, mentre que altres només tracten d'entabanar-nos amb frases buides. Els que no fan més que vans discursos ocasionen no pocs perjudicis, perquè el treball se'ls va d'entre els dits.”

Heus aquí, doncs, aqueix tipus d'obrer: és un torner, un manyà o un fonedor laboriós, ambiciós, que s'interessa en el seu treball; no és un exaltat, més bé passiu des del punt de vista polític, encara que raonador, crític, a vegades un poc escèptic, però sempre fidel a la seua classe; és un proletari de gran valor. Cap a ell el partit ha d'orientar actualment els seus esforços. ¿Fins a quin punt sabrem guanyar-nos aquesta capa en la pràctica, en l'economia, en la producció, en la tècnica? La resposta a aquesta pregunta indicarà amb el màxim d'exactitud la mesura dels nostres èxits polítics en matèria de treball cultural, en el sentit ampli que li dóna Lenin.

No cal dir que els nostres esforços tendents a conquistar l'obrer competent, no s'oposen de cap manera al que desplegem en direcció de la jove generació de proletaris. Aquesta creix en les condicions d'una època donada, es forma, s'enforteix i s'endureix a través de les tasques per resoldre. La jove generació haurà d'ésser davant de tot una generació d'obriers altament qualificats, amants del seu treball. Creixerà amb la convicció que el seu treball productiu es realitza al servei del socialisme. L'interés que es prenguen en la seua pròpia formació professional, el desig d'adquirir mestria en el seu ofici realçarà en gran manera, als ulls dels joves, l'autoritat dels obrers competents de l'“antiga generació”, els que, com hem dit, romanen, en la seua major part, fora del partit. La nostra orientació cap a l'obrer assidu, consciencios, competent, constitueix perquè, al mateix temps, una directriu en matèria d'educació dels joves proletaris. Fora d'aquesta via, tot progrés vers el socialisme és impossible.

USOS I COSTUMS

En la vida quotidiana és on es percep millor fins a quin punt l'individu és el producte i no el creador de les seues condicions de vida. La vida, és a dir, les condicions i les formes de vida, es creen, molt més encara que l'economia, “a esquenes dels homes” (l'expressió és de Marx). En el pla de la vida quotidiana,

la creació conscient ocupa un lloc insignificant en la història de la humanitat. La vida quotidiana resulta de l'acumulació de les experiències espontànies dels homes, canviant amb la mateixa espontaneïtat, sota l'efecte de la tècnica o dels colps ocasionals assestats per la lluita revolucionària, reflectint, comptat i debatut, molt més el passat de la societat humana que el seu present.

El nostre proletariat no és antic, no és un proletariat heretat; sorgí, en el curs de les últimes dècades, del si dels camperols i, només en part, de la petita burgesia. El mode de vida dels nostres proletaris reflecteix perfectament aquest origen social. N'hi ha prou amb recordar el quadro de costums esbossats per Glieb Uspenski en els seus *Tipus del carrer Rasteriaev*. ¿Què és el que caracteritza els habitants del carrer Rasteriaev, és a dir, els obrers de Tula de finals del segle passat? Són petitburgesos i camperols que, en la seua major part, han perdut tota esperança de llibertat; és una barreja de petita burgesia inculta i d'elements arribats a menys. Des d'aleshores, el proletariat ha fet un salt considerable, molt més notable, no obstant, en política que en el camp dels costums i tradicions. La seua forma de vida és terriblement conservadora. És veritat que el carrer Rasteriaev ja no existeix en la seua forma primitiva. La manera bestial de tractar els aprenents, el servilisme envers els patrons, la borratxera insensata, el bandidatge al ritme d'un impúdic acordió, tot això ha deixat d'existir. Però en les relacions entre home i dona, entre pares i fills, en l'economia familiar, apartat de tot el món, el "rasteriaevisme" està encara fortament arrelat. Seran necessàries desenes d'anys de desenvolupament econòmic i d'auge cultural abans de poder expulsar el "rasteriaevisme" del seu últim reducte: la vida privada i familiar transformant-la de cap a peus en un sentit col·lectivista.

En la susdita sessió dels propagandistes de Moscou, la qüestió de la vida familiar fou objecte de discussions particularment vives. En aquest sentit, tots portaven un pes al cor. Les impressions, les observacions i sobretot els problemes són nombrosíssims. No sols no comprenen cap resposta, sinó fins i tot les pròpies preguntes romanen mudes; no s'expressen públicament ni per la premsa, ni en les assemblees. La vida de la massa obrera, d'una banda, la vida comunista d'una altra, i el punt on s'estableix el contacte viu entre els comunistes i les àmplies capes obreres. Quin camp d'observació i d'experiència, quina influència permet exercir!

En aquest sentit, la nostra literatura no ens ajuda en res. Per la seua pròpia naturalesa, l'art és conservador, va a la saga de la vida, és poc apte per a captar els fenòmens al vol, en l'impuls mateix del seu procés de formació. *La Setmana*, de Libedinski, ha provocat en alguns camarades un entusiasme que em sembla, ho confesse, exagerat i perillós per a aqueix jove autor. Des del punt de vista formal, *La Setmana* fa la impressió d'un treball escolar, tanmateix el talent que denota, i només a base de treball constant, tenaç i exigent amb si mateix,

Libedinski assolirà la mestria; que és d'altra banda, el que jo espere. Però de moment la qüestió no és aqueixa. La grandesa, la importància de *La Setmana* no provenen de la seua perfecció artística, sinó del tros de vida "comunista" evocat per l'obra. I precisament des d'aqueix angle, el relat no va lluny. La descripció del "comitè de govern" és massa artificial i no té arrels orgàniques. Heus aquí per què tota *La Setmana* té un aspecte episòdic, igual que els relats sobre la vida dels emigrats de la revolució. La "vida" del comitè de govern és evidentment interessant i instructiva, però quan l'organització comunista ve a engranar-se (com una roda dentada) en la vida quotidiana del poble, veiem sorgir llavors la dificultat i la importància de l'obra. Ací caldria un gran impuls. Actualment, el partit comunista és la palanca que presideix tot progrés conscient. Pel que el seu punt de contacte amb les masses populars és el punt essencial de l'acció històrica, de les accions i reaccions recíproques.

Respecte a la nostra vida quotidiana real, la teoria comunista s'anticipa en diverses dècades, i, en alguns camps, en diversos segles. És precisament per això que el partit comunista és allò que és: un factor revolucionari de primer ordre. Gràcies al seu realisme, al seu dinamisme dialèctic, la teoria comunista elabora mètodes polítics capaços d'assegurar la seua eficàcia sota qualsevol circumstància. Però una cosa és la idea política i una altra la vida quotidiana. La política és mòbil, la vida quotidiana és estable i recalcitrant. Açò és el que provoca tants conflictes en els medis obrers, on la presa de consciència xoca amb la tradició; conflictes tant més aguts en quant no apareixen públicament. La literatura no els reflexa més que la premsa. Aquesta serva silenci sobre tals qüestions. Quant a les noves escoles literàries que tracten de posar-se al nivell de la revolució, per a elles la vida quotidiana no existeix. Volen reconstruir la vida, no contar-la tal qual és. Però la vida no s'inventa. Se la pot construir a partir d'elements existents, susceptibles de desenvolupar-se. És pel que, abans de construir, cal conèixer allò que existeix; no sols quan es tracta d'influir en la vida quotidiana sinó, en general, en qualsevol activitat conscient de l'home. Cal saber allò que existeix i en quin sentit s'opera el canvi del que existeix, per tal de poder contribuir a l'edificació de la vida. Mostreu-nos (i sobretot sapieu mirar vosaltres mateixos) el que passa en la fàbrica, en els medis obrers, en la cooperativa, en el cercle, en l'escola, en el carrer, en la taverna; apreneu a comprendre el que allí succeeix, és a dir, l'actitud que convé observar envers els fragments del passat i els gèrmens de l'esdevenidor. Aquesta crida es dirigeix tant als homes de lletres com als publicistes, als corresponents obrers com als reporters. Mostreu-nos la vida tal com surt de la farga de la revolució.

No obstant, és de preveure que les crides, per si mateixes, no canviaran res en l'esforç d'atenció dels nostres escriptors. Allò que cal és una posada en marxa, una direcció eficaç. L'estudi i la il·lustració de la vida obrera han d'esdevenir la tasca immediata dels periodistes, almenys dels que saben fer ús dels seus ulls i

de les seues orelles; cal orientar-los cap aqueix treball mitjançant l'organització, instruir-los, corregir-los, mostrar-los el camí de manera que se'ls ensenye a evocar la vida i els costums revolucionaris. Simultàniament, cal eixamplar l'horitzó dels corresponsals obrers. De fet, la major part d'ells podria oferir cròniques força més interessants i substancials que les que fan. Però per a això cal reflexionar sobre les qüestions i formular-les, plantejar correctament els objectius; cal saber suscitar conversacions i animar-les.

Per a elevar-se a un nivell cultural superior, la classe obrera, i principalment la seua avantguarda, ha d'ésser conduïda a meditar sobre la seua pròpia vida. Però per a fer-la meditar cal conèixer-la. La burgesia, essencialment representada pels seus propis intel·lectuals, realitzà àmpliament aquesta tasca des de la seua arribada al poder: ja era una classe posseïdora quan es trobava en l'oposició; artistes, publicistes, poetes, l'han servida, l'han ajudada a pensar i han pensat per ella.

A França, en el segle XVIII, anomenat de les llums, els filòsofs burgesos s'inclinaren sobre els diferents aspectes de la vida social i personal, a fi de racionalitzar-la, és a dir, subordinar-la a les exigències de "la raó". No sols les qüestions relatives a l'ordre polític i a l'Església, sinó també els problemes de les relacions entre els sexes i de l'educació dels xiquets, eren objecte de les seues investigacions. De per si, el sol fet d'estudiar i de plantejar aqueixos problemes contribuí indiscutiblement a elevar el nivell de cultura de la personalitat, per descomptat burgesa, i sobretot intel·lectual. Tots els esforços de la Filosofia de les Llums tendents a racionalitzar les relacions socials i personals, és a dir, a transformar-les d'acord amb les lleis de la raó, xocaren amb el fet de la propietat privada dels mitjans de producció, que continuava essent la pedra angular de la nova societat, basada en la raó. La propietat privada era el mercat, el joc cec de les forces econòmiques, les que, per cert, no obeeixen a la raó. Les condicions econòmiques del mercat han modelat una vida igualment impregnada dels caràcters del mercat. Davall el regne del mercat, l'organització racional de la vida de les masses populars no era ni tan sols concebible. A causa d'açò, les construccions racionalistes elaborades pels filòsofs del segle XVIII, malgrat el seu esperit tan penetrant i audaç, aconseguiren tan poques realitzacions concretes.

En Alemanya, el període de l'*Aufklärung* apareix en la primera meitat del segle passat. El moviment, encapçalat per la "Jove Alemanya", és animat per Heine i Börne. De fet, només es tractava en aqueix moment d'una actitud crítica per part de l'ala esquerra de la burgesia, especialment de la seua intel·lectualitat, en guerra contra l'esclavitud, el servilisme, l'esperit mesquí, l'estúpida i els prejudicis petitburgesos, i que aspirava (amb molt més escepticisme que el mostrat pels precursors francesos) a instaurar el regne de la raó. Aqueix

moviment desembocaria més tard en la revolució de 1848, que, lluny de transformar radicalment la vida humana, no sabé ni tan sols desfer-se de les innumerables dinasties alemanyes.

En la nostra endarrerida Rússia, no fou sinó en la segona meitat del segle XIX quan el moviment de *l'Aufklärung* arribà a generalitzar-se en certa manera. Txernitxevski, Pisarev, Dobroliubov, sortits de l'escola de Belinski, no criticaven tant les condicions econòmiques com les ineptituds, els costums reaccionaris, asiàtics, oposant al tipus d'home tradicional l'home nou, el "realista" l'"utilitari", que tracta de viure segons les lleis de la raó per a esdevenir una "personalitat dotada de pensament crític". Aqueix moviment desembocà en el populisme (*narodniki*), que fou un racionalisme rus tardà. Els racionalistes francesos del segle XVIII foren poc més poc menys incapaços de transformar la vida i els costums, ja que aquests no procedeixen de la filosofia sinó del mercat; la influència cultural directa dels *Aufklärer* alemanys fou encara menys sensible, i la de la intel·lectualitat russa sobre la vida i els costums del poble en general, totalment insignificant. En última instància, la importància històrica de *l'Aufklärung* rus, incloent-hi el populisme, consisteix en el fet que estigué en la base de la creació del partit proletari revolucionari.

Només després de la conquesta del poder per la classe obrera comencen a instaurar-se les condicions capaces de transformar la vida fins als seus fonaments més profunds. La vida no pot racionalitzar-se, és a dir, transformar-se de conformitat amb les exigències de la raó, sense racionalitzar la producció, perquè la vida es basa en l'economia. Només el socialisme es planteja com a objectiu aprehendre per la raó el conjunt de les activitats econòmiques de l'home, subordinant-les-en. La burgesia, almenys els seus corrents més progressistes, es limitava a racionalitzar d'una banda la tècnica (per mitjà de les ciències naturals, de la tecnologia, de la química, de les invencions i mecanitzacions), i d'altra banda la política (gràcies al parlamentarisme), però no l'economia, on persistia el joc de la competència cega. Heus aquí per què les forces inconscients i cegues continuaven governant la societat burgesa. La classe obrera, després d'haver conquistat el poder, sotmet les bases econòmiques de les relacions humanes a un control i a una direcció conscients. És l'única via vers una transformació racional de la vida.

Això és el que ens mena igualment a comprovar que els nostres èxits pel que fa a la vida diària depenen directament dels nostres èxits en matèria econòmica. No cap el més lleuger dubte que, àdhuc al nivell de la nostra economia actual, podríem concedir un lloc molt més important a la crítica, a la iniciativa i a la raó. Aqueixa és precisament una de les tasques de l'època. Resulta més evident encara que la transformació radical de la vida (l'emancipació de la dona de l'esclavitud domèstica, l'educació pública dels xiquets, l'abolició del

constrenyiment econòmic que pesa sobre el matrimoni, etc.) no avançarà sinó a la par de l'acumulació social i del predomini creixent de les forces econòmiques socialistes sobre les del capitalisme. No obstant, la investigació de la vida és ara la condició indispensable perquè la vida, conservadora a causa de les seues tradicions mil·lenàries, no quede a la saga de les possibilitats de progrés que els nostres recursos econòmics ens ofereixen des d'avui mateix, i en els temps futurs. D'altra banda, els més mínims èxits en el pla de la vida quotidiana corresponen, per definició, a un alça del nivell cultural de l'obrer i de l'obrera, que acreixeran de seguida les possibilitats de racionalització de la indústria i, per consegüent, les d'una acceleració de l'acumulació socialista. Aquesta, al seu torn, obrirà el camí a noves conquestes en el camp de la col·lectivització de la vida. Aquesta és una interdependència dialèctica: el factor històric capital és l'economia; però nosaltres, el partit comunista, l'estat obrer, no podem actuar sobre ella sinó a través de la classe obrera, esforçant-nos en elevar contínuament el nivell de qualificació tècnica i cultural dels que la componen. En l'estat obrer el treball cultural s'efectua en benefici del socialisme, i el socialisme equival a una poderosa expansió de la cultura, d'una cultura autèntica, humana, d'una cultura de l'home alliberat de les relacions de classe.

ALCOHOL, ESGLÉSIA I CINE

La jornada de vuit hores i la prohibició de l'alcohol, heus aquí dues coses que han donat una nova orientació a la vida obrera. El monopoli estatal sobre la venda de begudes alcohòliques fou abolit a causa de la guerra, abans de la revolució. La guerra exigia mitjans tan gegantins que el tsarisme considerava els ingressos procedents de les begudes alcohòliques com una suma menyspreable a què es podia renunciar: mil milions, si fa o no fa, no comptaven gran cosa. La revolució assumí al seu torn aqueixa abolicció del monopoli estatal; es tractava d'una herència, d'un fet consumat que adoptà per raons de principi que li pertanyien legítimament. Només després de la conquesta del poder per la classe obrera, convertida en artífex conscient d'una nova economia, la lluita de l'estat contra l'alcoholisme (tant per mitjà de la prohibició com per la propaganda) ha adquirit importància històrica. Des d'aquest angle, l'abolició del "pressupost de la borratxera" amb motiu de la guerra, circumstància contingent, no canvia res absolutament el fet fonamental que la liquidació de l'empresa de degradació del poble a través de xeflis, cal concedir-lo a la revolució. Estendre, consolidar, organitzar i culminar el règim antialcohòlic en el país de la renovació del treball, heus aquí la nostra tasca. Els nostres èxits, tant econòmics com culturals, seran proporcionals a la disminució del percentatge d'alcohol en les begudes. No és possible fer cap concessió en aquesta matèria.

Pel que fa a la jornada de vuit hores, aquesta és ja una adquisició directa de la revolució, i una de les més importants. La jornada de vuit hores aporta de per si

un canvi radical en la vida del treballador, alliberant de treball en la fàbrica els dos terços de la jornada. És la base d'un canvi fonamental pel que fa a la vida obrera, al desenvolupament cultural, a l'educació, etc., però no es tracta sinó d'un punt de partida. La vida del treballador serà molt millor, més com cal i substancial com més sàpia l'estat utilitzar amb discerniment el temps de treball. La importància de la commoció d'octubre, ja ho hem dit, consisteix precisament en què els èxits econòmics de cada obrer suposen automàticament un alça del nivell material i cultural de la classe obrera en el seu conjunt. "Vuit hores de treball, vuit hores de son, vuit hores de temps lliure"; així resa la vella divisa del moviment obrer. Sota les nostres condicions, cobra un sentit novíssim: com més productives siguin les vuit hores de treball, com més es realitzen les vuit hores de son en bones condicions de neteja i d'higiene, més substancials i d'un nivell cultural més elevat seran les vuit hores de temps lliure.

Per consegüent, la qüestió de les distraccions revesteix una enorme importància pel que fa a la cultura i l'educació. El caràcter del xiquet es manifesta pel joc. El caràcter de l'adult s'expressa amb major força a través del joc i les distraccions. Els jocs i les distraccions poden també contribuir àmpliament a la formació del caràcter de tota una classe, quan aquesta classe és jove i marxa cap avant, com ho fa el proletariat. Fourier, el gran utopista francès, erigí els seus falansteris, utilitzant i combinant racionalment els instints i les passions humanes, a fi de contrarestar l'ascetisme cristià i la seua repressió de la naturalesa humana. És una idea profunda. L'estat obrer no és ni una orde religiosa ni un monestir. Prenem els homes tal com els ha creat la naturalesa i com l'antiga societat els ha educat en part, i en part espatllat. En el si d'aqueix material humà viu, busquem on assentar les palanques del partit i de l'estat revolucionari. El desig de divertir-se, de distreure's, contemplar espectacles i riure, és un desig legítim de la naturalesa humana. Podem i hem de concedir a aqueixa necessitat satisfaccions artístiques cada vegada majors, servint-nos al mateix temps d'aqueixa satisfacció com a mitjà d'educació col·lectiva, sense exercir tutela pedagògica o constrenyiments per a imposar la veritat.

En aquest camp, l'instrument més important, el que supera de lluny a tots els altres és, sens dubte, el cine. Aquesta invenció desconcertant en matèria d'espectacles ha entrat en la vida dels homes amb una rapidesa fulminant. En les ciutats capitalistes el cine forma part de la vida corrent, en la mateixa mesura que el bany, la taverna, l'església i altres institucions més o menys útils i recomanables. La passió del cine es basa en el desig de distreure's, de veure quelcom nou, inèdit, de riure fins a plorar, no sobre la pròpia sort sinó sobre la d'altri. El cine ofereix una satisfacció òptica totalment viva i immediata a totes aqueixes necessitats sense exigir res de l'espectador, ni tan sols la capacitat de llegir. D'ací l'afició i la gratitud de l'espectador envers el cine, déu inesgotable

d'impressions i de sensacions. Heus aquí el punt, no sols el punt, sinó la vasta superfície on poden començar els esforços en vista a l'educació socialista.

El fet que fins ara, després de prop de sis anys, no hàgem fet un colp de mà amb el cine, prova fins a quin punt som desmanotats, incultes, per a no dir estúpids. El cine és un instrument que s'imposa per si mateix: el millor instrument de propaganda (propaganda tècnica, cultural, aplicable a la producció, a la lluita antialcohòlica, al camp sanitari, polític, en dues paraules, és un instrument de propaganda fàcilment assimilable, atractiu, que es grava en la memòria) i, eventualment, és també un negoci lucratiu.

Pel sol fet d'ésser atractiu i entretingut el cine li fa la competència a la taverna. No sé si actualment hi ha a París o a Nova York més bars que cines; ni quina categoria d'aqueixes empreses reporta més. És evident que l'aspecte en què el cine competeix particularment amb la taverna és en el de saber com i amb què ocupar les vuit hores de temps lliure. ¿És possible apoderar-se d'aquest incomparable instrument? Per què no? El règim dels tsars creà en alguns anys una immensa xarxa de botigues de venda d'alcohol que depenien de l'estat; *grosso modo*, aquestes li reportaren un ingrés anual de mil milions de rubles or. ¿Per què l'estat obrer no pot crear una xarxa de cines estatals capaços d'introduir cada vegada més profundament la distracció i l'educació en la vida popular? Seria no sols un bon negoci, sinó un excel·lent contrapès a l'atractiu de l'alcohol. És açò factible? Per què no? Evidentment no és gens fàcil. En tot cas, seria normal i correspondria millor a la naturalesa, a la forces d'organització i a les capacitats de l'estat obrer que, diguem-ne, el restabliment... del circuit de l'alcohol.

El cine li fa la competència no sols a la taverna, sinó també a l'església. I aquesta competència pot resultar-li fatal a aquesta última, si fem culminar la separació entre l'església i l'estat per mitjà de la unió de l'estat socialista amb el cine.

La pietat no existeix quasi en els obrers russos. De fet, mai existí. L'església ortodoxa era un conjunt de ritus i una organització oficial. No assolí penetrar profundament en la consciència de les masses populars, ni introduir els seus dogmes i cànons en la seua vida íntima, sempre per la mateixa raó: l'absència de cultura, al si de la vella Rússia, especialment en l'església. Per açò l'obrer rus, en accedir a la cultura, trenca tan fàcilment les seues amarres purament externes amb l'església. És veritat que per als camperols la ruptura és més difícil, no perquè les ensenyances de la religió tinguen major influència sobre ell (no es tracta d'això) sinó perquè la seua vida indolent i monòtona està estretament lligada al ritual indolent i monòton de l'església.

En l'obrer (parlem de l'obrer sense partit, en bloc) la influència de l'església respon, la major part de les vegades, al costum, sobretot en la dona. Les santes imatges pengen de la paret i resten allí perquè hi estan. Adornen la paret; sense elles l'habitació estaria buida i freda. L'obrer no compra noves imatges, però no desitja desfer-se'n de les antigues. Com reconèixer la festa de la Pasqua sense el *kulitx* i el *pastxa*? Però *kulitx* i *pastxa* han d'ésser beneïts segons el costum, d'una altra manera els mancaria quelcom. No és en absolut per pietat pel que va a l'església; però l'església és lluminosa i bella; hi ha molta gent i s'escolten cants: heus aquí prou coses agradables que no es troben ni en la fàbrica, ni en la família, ni en el vaivé quotidià del carrer. La fe és gairebé inexistent. En tot cas, no hi ha cap respecte envers la jerarquia eclesiàstica, cap creença en el poder màgic de les cerimònies. Però falta igualment la voluntat activa de trencar amb tot això. L'element de distracció, d'entreteniment, de passatemp, exerceix un paper enorme en la cerimònia religiosa. A través de l'escenificació, l'església actua sobre els sentits: la vista, l'oïda, l'olfacte (l'encens), sobre la imaginació. L'afició dels homes al teatre (veure i escoltar quelcom de nou i brillant, que els permeta oblidar-se de la quotidianitat) és molt fort, indestructible i insaciable des de la infància fins a una edat avançada. Perquè les àmplies masses renunciïn al formalisme, al ritual de la vida diària, no basta la propaganda antireligiosa. Aquesta, evidentment, és indispensable. El seu resultat pràctic immediat s'aplica a una minoria intel·lectualment valenta.

Si la multitud roman inaccessible a la propaganda antireligiosa, no és perquè la religió servei el seu domini sobre ella, és perquè no hi ha un nexa moral, sinó només una relació informe, persistent, maquinal, sense vincles amb la consciència: el del curios que no es nega a participar ocasionalment en una processó o en un servei solemne, a escoltar els cants religiosos i a fer precipitadament el senyal de la creu. Aquesta cerimònia maquinal, que pesa sobre la consciència, no la pot hom superar per la sola crítica, cal reemplaçar-la per noves formes de vida, noves distraccions, nous espectacles que eleven el nivell de cultura. En arribar ací, el nostre pensament es deté naturalment en aqueix instrument teatral per excel·lència (per ésser el més democràtic), el cine. El cine, que prescindeix de jerarquia amb vastes ramificacions, de sedes recamades, etc., desplegant en la pantalla mitjans escènics molt més captivadors que els de les esglésies, mesquites o sinagogues, l'experiència de les quals en matèria teatral és no obstant mil·lenària. En l'església, s'assisteix sempre a una sola "acció", la mateixa cada any, mentre que en el cine, que es troba, just al costat o davant, hom pot veure-hi, en els mateixos dies i a les mateixes hores, tant festes paganes com Pasqües jueves o cristianes, en les seues relacions històriques, imitant les seues cerimònies. El cine diverteix, instrueix, sorprèn la imaginació amb imatges i lleva les ganes d'anar a l'església. El cine és un gran competidor no sols de la taverna sinó també de l'església. És l'instrument de què hem d'apoderar-nos a tota costa.

IV DE LA VELLA A LA NOVA FAMÍLIA

Per la seua naturalesa, les relacions internes i els esdeveniments al si de la família, en tant que objectes d'investigació, presenten les majors dificultats; resulten poc adequats per a tot tipus d'estadístiques. Per això no és fàcil dir en quina mesura (no sols en els papers sinó també en la vida real) els lligams familiars són, avui en dia, trencats amb major freqüència i facilitat que en èpoques anteriors. En la majoria dels casos, respecte a aquestes qüestions, hem de conformar-nos amb un judici a simple vista. La diferència, no obstant, entre l'època prerevolucionària i el present, és que en aquella tots els greus conflictes i problemes de la família de la classe treballadora, solien passar inadvertits per a la dita classe. Ara, per contra, que una enorme i més alta proporció de treballadors ocupa llocs responsables, les seues vides es troben molt més a la llum i tota tragèdia domèstica esdevé en tema de gran comentari i algunes vegades d'ociosa xerrada.

Malgrat aquesta important diferència, no pot negar-se, no obstant, que les relacions familiars, àdhuc les de la classe proletària, es troben prou pertorbades. Açò fou enunciat rotundament com un fet evident en els debats dels propagandistes de Moscou, i ningú ho qüestionà. Les reaccions diferiren només en raó del distint grau i mode en què aquest fet impressionà cadascun. Alguns l'examinaren amb cert recel, altres manifestaren els seus dubtes i hi hagué els que semblaven estar encara perplexos. De totes maneres, per a tots estava clar que un gran procés, encara molt caòtic, estava en marxa assumint alternativament formes d'insanitat o revolta, de ridícul o tragèdia, procés que encara no havia tingut temps de revelar les seues ocultes possibilitats per a la inauguració d'un nou i més elevat ordre de vida familiar. La premsa, és cert, ha deixat lliscar alguna informació sobre la desintegració de la família, però només ho ha fet ocasionalment i en termes molt vagues i generals. En un article sobre el tema, llegí que la desintegració de la família en la classe treballadora era presentada com un cas d'"influència de la burgesia sobre el proletariat". Però no és tan simple. El problema té arrels més profundes i resulta més complicat. Existeix, sí, una clara influència de la vella i nova burgesia, però el procés consisteix principalment en una penosa evolució de la família proletària mateixa, una evolució que necessàriament ha de menar a una crisi i la primera etapa caòtica de la qual estem presenciats actualment.

La influència profundament destructiva de la guerra sobre la família és prou coneguda. En primer lloc, mentre separa la gent per llargs períodes o els reuneix per pura casualitat, dissol automàticament la família. Aquesta influència fou continuada i enfortida per la revolució. Els anys de la guerra acabaren amb tot allò que s'havia mantingut només per la inèrcia de la tradició històrica.

Derrocaren el poder del tsarisme, els privilegis de classe, la vella família tradicional. La revolució començà per edificar el nou estat i amb això portà a terme el seu més simple i urgent objectiu. L'aspecte econòmic del problema ha resultat ésser més complicat. La guerra trastornà el vell ordre econòmic, la revolució el derrocà. Actualment estem assajant la construcció d'un nou ordre; fins ara ho fem a partir dels vells elements, reorganitzant-los de diferent mode. En el camp de l'economia tot just ara hem abandonat el període de destrucció per a començar el de la reconstrucció i ascens. El nostre avanç és encara lent i la realització de les noves formes socialistes de la vida econòmica està encara molt distant. Però estem definitivament fora del període de destrucció i ruïna. El nivell més baix s'assolí entre els anys 1920-21.

En la vida familiar el primer període de destrucció es troba encara lluny del seu terme. El procés de desintegració està en plena ebullició. És precís que tinguem açò ben present. La vida domèstica familiar està travessant, diguem-ne, el període de 1920-21 i no ha aconseguit encara el de 1923. La vida domèstica és més conservadora que l'econòmica, i un dels motius és el seu menor grau de consciència. En política i economia la classe treballadora actua com un tot i en el seu avanç empena sempre cap avant al partit comunista, la seua avantguarda, a través de la qual compleix amb els objectius històrics del proletariat. En la vida familiar la classe treballadora es troba dividida en cèl·lules que agrupen diverses famílies. La transformació del règim polític, el canvi fins i tot de l'ordre econòmic de l'estat (el pas de les fàbriques i els tallers a mans dels treballadors), tot açò ha exercit indubtablement alguna influència en les condicions familiars; però només de forma externa i indirecta, i sense modificar en res les estructures domèstiques tradicionals heretades del passat. Una reforma radical de la família i en general de tot l'ordre de la vida domèstica requereix un enorme i conscient esforç del conjunt de la classe treballadora, i suposa l'existència en la dita classe d'una poderosa força molecular provinent d'un desig íntim i individual de cultura i progrés. Es necessita un aladre que s'enfonse profundament per a remoure denses masses de terra. Un dels problemes, el més simple, fou el d'instituir en l'estat soviètic la igualtat política d'homes i dones. Força més difícil fou el següent, el d'assegurar la igualtat d'homes i dones treballadors en les fàbriques, tallers i sindicats; i fer-ho de tal manera que els homes no col·locaren les dones en una posició desavantatjosa. Però aconseguir una vertadera igualtat entre homes i dones al si de la família és un problema infinitament més ardu. Abans que això succeïska s'han de subvertir tots els nostres costums domèstics. I encara és prou obvi que a menys que en la família existisca una vertadera igualtat entre marit i dona, i això en un sentit general, així com pel que fa a les condicions de vida, no podrem parlar seriosament d'igualtat en el treball social ni potser en la política. Mentre la dona estiga lligada als treballs de la casa, l'atenció de la família, la cuina i la costura,

romandran tancades totalment totes les seues possibilitats de participació en la vida política i social.

El problema més fàcil fou el de l'assumpció del poder. I no obstant, aquest sol problema ha absorbit totes les nostres forces en la primera etapa de la revolució. Ha exigit infinits sacrificis. La guerra civil obligà a adoptar mesures de gran rigor. Ments estretes, gent panoli, es queixaren de la corrupció dels costums, de la sanguinària perversió del proletariat, etc., quan el que havia ocorregut en realitat era que el proletariat, portant fins a l'extrem l'ús dels mitjans de la violència revolucionària, començà a lluitar per noves formes de cultura, per un nou humanitarisme. En l'aspecte econòmic, durant els primers quatre o cinc anys, havíem travessat un període de crisi terrible. Decaigué el nivell de productivitat, i els productes eren d'una baixa qualitat alarmant. En tal situació, els nostres adversaris hi veieren o volgueren veure un signe de l'estat de putrefacció del règim soviètic. No obstant, en realitat, únicament era l'etapa, d'altra banda inevitable, de la destrucció de les velles estructures econòmiques i dels primers intents desvalguts per a la creació de les noves.

Respecte a les relacions familiars, i a les formes de vida privada en general, ha d'existir així mateix un inevitable període de desintegració, tal com ocorregué amb les tradicions heretades del passat que no havien estat encara objecte de reflexió. Però en aquest terreny de la vida domèstica el període de la crítica i de la destrucció comença més tard, dura molt de temps i assumeix formes insanes i lamentables, les quals, no obstant, són complexes i no sempre perceptibles per a una observació superficial. Aquests senyals progressius d'un canvi crític en les condicions de l'estat, han d'ésser clarament definits per a no ens alarmem pels fenòmens que observem. Hem d'aprendre a estimar-los en el seu just significat, saber quin lloc ocupen en el desenvolupament de la classe treballadora i dirigir conscientment les noves condicions vers les formes de vida socialistes.

L'advertència és necessària, ja que ara mateix es fan sentir les veus d'alarma. En el debat dels propagandistes moscovites alguns camarades parlaren amb ansietat natural de la facilitat amb què eren trencats els vells lligams familiars per a fer lloc a altres nous tan transitoris com aquells. Les víctimes en tots els casos són les mares i els xiquets. D'altra banda, ¿qui en el nostre medi no ha escoltat en converses privades queixes, per no dir lamentacions, sobre la desmoralització dels joves soviètics, especialment d'aquells que pertanyen a les agrupacions de la joventut comunista, els anomenats komsomols? No tot és exageració en aquestes queixes; hi ha també quelcom de veritat. Ja que es tracta de lluitar per un nivell de cultura més alt i per la superació de la personalitat humana, hem de combatre realment, i així ho farem, els aspectes foscos d'aquesta veritat. Però a fi d'iniciar el nostre treball i captar l'abecé del

problema sense moralismes reaccionaris o desànims, tindrem primer que estar segurs dels fets i començar a veure clarament què està ocorrent en la realitat.

Tal com expressem més amunt, influïren sobre la vella conformació de la família dos fets d'enorme importància: la guerra i la revolució. I a continuació arribà, lliscant sigil·losament, la mola subterrània: el pensament crític, el conscienciós estudi i avaluació de les relacions familiars i les formes de vida. La mecànica mateixa dels grans esdeveniments combinada amb l'ímpetu crític de les ments més lúcides generà el període de destrucció de les relacions familiars del que ara som testimonis. Ara, després de la conquesta del poder, el treballador rus ha de realitzar, en molts aspectes de la vida, els seus primers passos conscients cap a una vertadera cultura. Sota l'impuls de les grans col·lisions, la seua força individual espolsa per primera vegada totes les formes tradicionals de vida, tots els costums domèstics, les pràctiques religioses i els llaços de parentiu. Açò no és res d'estrany, en els començaments, la rebel·lió individual, la seua resistència contra allò de tradicional, suposa l'anarquia, o, per a dir-ho més cruament, dissol les institucions. Ho hem vist en l'àmbit polític, militar i econòmic; ací l'individualisme anàrquic adoptà totes les formes d'extremisme, sectarisme, doctrinarisme retòric. No és res estrany tampoc que aquest procés repercutisca en el més íntim de les relacions familiars, provocant els efectes més lamentables. Allí les personalitats més lúcides, a fi de reorganitzar-ho tot segons nous models, s'allunyaren dels camins eixerats, i recorregueren a la "dissipació", al "vici" i a tots els pecats denunciats en els debats de Moscou.

El cap de família arrancat del seu medi arran de la mobilització, es converteix en el front civil en un ciutadà revolucionari. Un canvi sobtat. La seua perspectiva és més àmplia, les seues aspiracions espirituals més altes i d'un ordre més complex. És un home diferent. I després torna per a descobrir que allí no ha canviat pràcticament res. El vell enteniment i l'harmonia de les relacions familiars han desaparegut. I no sorgeix cap nou enteniment. La mútua admiració es converteix en mútua antipatia, després en aversió. La família s'enfonsa.

El cap de família és comunista. Porta una vida activa, està compromès en el seu treball social, creix la seua capacitat mental, la seua vida personal és absorbida pel seu treball. Però la seua dona també és comunista. Ella vol participar en el treball social, assisteix als mítings, treballa en els soviets i en els sindicats. La vida de la llar esdevé pràcticament inexistent abans que ells se n'adonen, o la nostàlgia de l'atmosfera casolana acaba produint xocs continus. Marit i dona entren en discòrdia. La família s'enfonsa.

El cap de família és comunista, la dona no està en el partit. El marit està absorbit pel seu treball; com abans, la dona només es dedica a la llar. Les relacions són "pacífiques", basades de fet en l'habitual alienació. Però el comitè

del marit (la cèl·lula comunista) decideix que ell ha de llevar les icones penjades en sa casa. Està molt disposat a obeir, ja que ho troba natural. Per a la seua esposa en canvi constitueix una catàstrofe. Una tan mínima idea és motiu, doncs, de l'abisme que separa els punts de vista de l'home i la dona. Les relacions s'han deteriorat. La família s'enfonsa.

Una vella família. Deu a quinze anys de vida en comú. El marit és un bon treballador, devot de la seua família; la dona també viu per a la seua llar, consagrant-li totes les seues energies. Però només per casualitat entra en contacte amb una organització comunista femenina. Un nou món s'obre davant dels seus ulls. La seua energia troba un nou i més ampli objectiu. El marit s'irrita. La dona queda ferida en la seua consciència cívica que acaba de despertar. La família s'enfonsa.

Exemples d'aquest tipus de tragèdies domèstiques, totes menant a un únic fi, la destrucció de la família, poden ésser multiplicats infinitament. Hem assenyalat els casos més típics. En els nostres exemples els problemes es deuen sempre als xocs entre els comunistes i els seus opositors. Però la desintegració de la família, em referisc a la vella família tipus, no es produeix tan sols en la superfície de la classe per ésser aquesta part la més exposada a l'influx de les noves condicions. El moviment desintegrador de les relacions familiars penetra més profundament. L'avantguarda comunista només travessa més ràpidament i amb major violència per tot allò que és inevitable per a la classe com a un tot. L'actitud de censura envers les velles condicions, els nous objectius pel que fa a la família s'estenen molt més enllà de la línia limítrofa entre els comunistes i la classe treballadora com a un tot. La institució del matrimoni civil significà ja un fort colp per a la consagrada família tradicional que en una gran proporció vivia per a les aparences. Els vells llaços de matrimoni constituïen el menor lligam personal, el major era la del poder restrictiu de les forces externes, les tradicions socials i sobretot les pràctiques religioses. L'impacte patit pel poder de l'Església recaigué també sobre la institució familiar. Els ritus, que no tenen característiques d'obligatorietat ni reconeixement estatal, encara es mantenen a través de la inèrcia, actuant com un dels suports de la vacil·lant família. Però quan no hi ha un vertader vincle dins de la família, quan res excepte la inèrcia impedeix la seua total destrucció, qualsevol atac exterior serà prou per a produir la seua completa desintegració, alhora que serà un impacte per a l'adherència a les pràctiques religioses. I és molt més probable que els conats exteriors arriben ara que en èpoques anteriors. Heus aquí la raó per la qual la família trontolla i cau, per a recobrar-se i finalment tornar a enfonsar-se. La vida es posa en tela de judici en raó de les seues condicions i ho fa per la cruel i penosa condemna de la família. La història curta la vella llenya i les estelles volen al vent.

Però potser la vida està assentant les bases per a un nou tipus de família? Sens dubte. Només hem de concebre clarament la naturalesa d'aquests elements i el procés de la seua formació. Com en altres casos, cal separar les condicions físiques de les psicològiques, allò individual d'allò general. Psicològicament l'evolució de la nova família, de les noves relacions humanes en general, significa per a nosaltres un avanç en la cultura de la classe treballadora, el descobriment de l'individu, un alça del nivell de les seues demandes i major disciplina interior. Des d'aquest punt de vista la revolució en si ha significat, per descomptat, un gran pas avant i tot allò de roí que puga ocórrer-li a la família en la seua desintegració actual pot entendre's tan sols com un error en les formes d'expressió de la classe que s'ha fet conscient i dels individus que la componen. Tot el nostre treball en relació a la cultura, el treball que estem realitzant i el que realitzarem, es converteix des d'aquest punt de vista, en una preparació de les noves relacions i la nova família. Si no elevem el nivell d'educació de l'individu treballador, home o dona, mai crearem les condicions necessàries per al sorgiment d'un nou tipus de família superior al d'avui, ja que en aquest terreny només és possible recórrer a la disciplina interior, i, de cap manera, per descomptat a la compulsió externa. La força, doncs, que al si de la família té la disciplina interna de l'individu es troba condicionada pel contingut de la seua vida íntima, el valor i abast dels lligams que uneixen marit i dona.

En principi, la preparació material de les condicions per a una nova forma de vida i una nova família, no pot separar-se tampoc del treball de la construcció socialista. L'estat dels treballadors necessita major prosperitat a fi que li siga possible prendre seriosament en les seues mans l'educació pública dels xiquets i alleujar, així mateix, la família del treball de la neteja i la cuina. La socialització de la família, del maneig de la casa i de l'educació dels xiquets no serà possible sense una notable milloria de tota la nostra economia. Necessitem una major proporció de formes econòmiques socialistes. Només sota tals condicions podrem alliberar la família de les funcions i treballs que actualment l'oprimeixen i desintegren. La rentada ha d'estar a càrrec d'una bugaderia pública, l'alimentació a càrrec de menjadors públics, la confecció del vestit ha de realitzar-se en els tallers. Els xiquets han d'ésser educats per excel·lents mestres pagats per l'estat i que tinguen una real vocació per al seu treball. Llavors la unió entre marit i dona s'haurà alliberat de l'influx de tot factor extern o accidental i ja no podrà ocórrer que un d'ells absorbisca la vida de l'altre. Una igualtat genuïna serà, per fi, establida. La unió dependrà d'un mutu afecte. I per tal motiu precisament s'assolirà l'estabilitat interior, no la mateixa per a tots, per descomptat, però per a ningú compulsiva.

Així, el camí vers la nova família és doble: a) l'elevació del nivell de cultura i educació de la classe treballadora i dels individus que la componen; b) un millorament de les condicions materials de la dita classe organitzat i portat a

terme per l'estat. Ambdós processos es troben íntimament connectats un a l'altre.

El que s'ha exposat més dalt no implica, ben segur, que en un moment donat del seu progrés material la família del futur s'instal·larà de sobte en la seua veritat. No. Ja des d'ara és viable un cert avanç cap a la nova família. És veritat que l'estat no pot encara fer-se càrrec ni de l'educació dels xiquets, ni de l'establiment de les cuines públiques que significarien un gran avantatge per a la cuina familiar, ni de la creació de bugaderies públiques on la roba no seria robada o espatllada. Però açò no vol dir que les famílies més progressistes i emprenedores no puguin reunir-se des d'ara en unitats col·lectives per al govern de la llar. Per descomptat, aquest tipus d'experiments ha de fer-se prenent certes precaucions; l'equip tècnic de la unitat col·lectiva ha de respondre a les necessitats i demandes del grup i proporcionar avantatges manifestos a cadascun dels seus membres, encara que en un començament siguen prou modestos.

“Aquesta tasca (diu el camarada Semashko, qui recentment ha escrit sobre la necessitat de la reconstrucció de la nostra vida familiar) es porta a terme més perfectament en la pràctica”, el mer discórrer i decretar sobre les formes de vida tindrà pocs efectes reals. Però un exemple, una il·lustració pràctica de la nova forma, serà més efectiva que mil pamflets excel·lents. Aquesta propaganda pràctica a través de les petites agrupacions s'assembla en quelcom al mètode que els cirurgians en les seues operacions anomenen trasplantament. Quan una gran superfície es troba en carn viva ja siga a causa de ferides o cremades, i no hi ha esperances que la pell es renova prou com per a cobrir-la, se li empelten trossos de pell extrets de les parts sanes del cos; aquests empelts s'estenen fins a cobrir tota la zona malalta.

El mateix ocorre amb la propaganda pràctica de què hem parlat. Quan una fàbrica o taller adopta les formes comunistes, altres establiments faran el mateix. Les mencionades unitats familiars col·lectives per al govern de la llar, han d'ésser curosament pensades i estudiades. El primer pas haurà de consistir en una combinació de la iniciativa privada, recolzada pels poders governamentals, en primer lloc els soviets locals i els òrgans econòmics. La construcció de cases noves (i, per fi construirem cases!) s'ha de regular d'acord amb les demandes de les famílies agrupades en comunitats. El primer èxit manifest i indisputable en aquesta direcció, encara que siga breu i d'abast limitat, farà sorgir inevitablement, i en grups cada vegada més amplis, el desig d'organitzar les seues vides sobre línies semblants. Encara no ha arribat el moment oportú per a pensar en un projecte preparat i iniciat des de dalt. Aquest no és viable ni des del punt de vista dels recursos materials de l'estat, ni de l'educació mateixa del proletariat. En el present només podrem escapar a l'estancament per mitjà de la creació de comunitats model. La terra sota els

nostres peus ha d'ésser enfortida pas a pas; no hem d'obrar sense reflexió o massa precipitadament, però tampoc perdre el temps en fantasiadors experiments burocràtics. En un moment donat, l'estat serà capaç, amb l'ajuda dels soviets locals, de les unitats cooperatives i la resta, de socialitzar el treball realitzat, ampliar-lo i aprofundir-lo. D'aquesta manera la família humana, segons paraules d'Engels, "passarà del regne de la necessitat al regne de la llibertat".

LA FAMÍLIA I LA CERIMÒNIA

La cerimònia religiosa esclavitzava tots els treballadors, fins i tot als de poca o cap creença religiosa, en els tres grans moments de la vida de l'home: naixement, boda i mort. L'estat socialista ha rebutjat la cerimònia religiosa i ha informat els seus ciutadans que tenien el dret de néixer, casar-se i morir sense els misteriosos gestos i exhortacions d'individus coberts amb togues, sotanes i la resta de vestidures eclesiàstiques. Però al costum li és més difícil que a l'estat suprimir les cerimònies. La vida de la família treballadora és massa monòtona, i és precisament la monotonia la que desgasta el sistema nerviós. D'ací es deriva el gust per l'alcohol, una petita botella que tanca en si tot un món d'imatges. D'ací la necessitat de l'església i els seus rituals. ¿Com s'ha de celebrar el naixement d'un xiquet en la família? Com s'ha de pagar el tribut d'afecte al volgut difunt? Els rituals de l'església responen a aquesta necessitat d'embellir i celebrar esdeveniments claus de la vida.

Com podem combatre'ls? La superstició, que jau en l'arrel de tot ritual, ha d'ésser atacada, per descomptat, per mitjà d'una crítica racional i una actitud realista i atea envers la naturalesa i les seues forces. Però la qüestió d'una propaganda científica i crítica no esgota el problema; en primer lloc perquè apel·la només a una minoria, quan en realitat fins i tot aqueixa minoria sent la necessitat d'enriquir, millorar i ennoblir la seua vida, cosa que, en última instància, resulta ésser el més important.

L'estat dels treballadors té ja els seus festivals, desfilades, revistes de tropes i tot tipus d'espectacles simbòlics; les noves cerimònies teatrals de l'estat. És veritat que en les qüestions fonamentals estan massa connectats amb les velles formes a les quals imiten i perpetuen. Però en línies generals el simbolisme revolucionari és nou, distint i de gran pes: la bandera roja, l'estrela roja, el treballador, el camperol, la Internacional. Però en el tancat recinte de la vida familiar la novetat no ha penetrat o almenys ho ha fet tan sols a penes, en tant que la vida de l'individu es troba estretament lligada a la família. Açò explica per què en matèria d'imatges, baptismes, funerals religiosos, la balança està de banda del costum. Els membres més revolucionaris de la família no tenen res a oferir en el seu reemplaçament. Els arguments teòrics només funcionen a nivell del pensament. Les cerimònies espectaculars, en canvi, actuen sobre els sentits i

la imaginació. I, per tant, la influència d'aquestes últimes és molt més àmplia. D'ací que en els cercles més comunistes haja sorgit la necessitat de reemplaçar les velles pràctiques per noves formes, nous símbols, no sols en el domini de la vida cívica on açò ha estat àmpliament realitzat, sinó també pel que fa a la família.

Entre els treballadors hi ha la tendència a celebrar l'aniversari en lloc del dia del sant, i donar als xiquets de bolquers noms que simbolitzen idees o esdeveniments nous i familiars, abans que el nom d'un sant. En els debats dels propagandistes de Moscou fou on per primera vegada m'assabentí que el nom de dona Octobrina estava d'alguna manera associat al dret de ciutadania.

Hi ha un nom Ninel (Lenin lletrejat al revés) i Rem (Revolució, Electrificación, *Mir* [pau]). També s'ha donat als xiquets el nom cristià de Vladimir, Ilixt i fins i tot Lenin, així com el de Rosa (en honor a Rosa Luxemburg) i molts d'altres per l'estil, cosa que palesa el desig d'enllaçar tot amb la revolució.

Hi hagué casos en el Favzaskom que el naixement d'un xiquet fou celebrat amb una fictícia cerimònia d'"inspecció" i un especial decret protocol·lari en què s'afegia el nom del xiquet a la llista dels ciutadans de la R.S.F.R. [República Socialista Federativa Russa]. La cerimònia fou seguida d'un banquet. En una família de treballadors l'aprenentatge d'un xicot és celebrat així mateix com si es tractés d'una festa. Mentre està orientat a l'elecció d'un ofici, i en última instància, d'un gènere de vida, és un fet de real importància. Es tracta d'una gran oportunitat per a la intervenció dels sindicats. En general, aquests han d'exercir un paper més important en la creació de les noves formes de vida. Les corporacions de l'Edat Mitjana degueren el seu poder i influència al fet que comprenien la vida de l'aprenent en tots els seus aspectes. Saludaven el xiquet el dia del seu naixement, el menaven fins a la porta de l'escola i a l'església quan es casava, i el soterraven quan havia complit amb els deures de la seua professió. Les corporacions no eren simplement confederacions de gremis; eren la vida organitzada de la comunitat. Actualment les nostres unions industrials evolucionen seguint els mateixos rumbos, però amb la diferència, per cert, que en oposició a les de l'Edat Mitja, les noves formes de vida arribaran a independitzar-se de l'església i les seues supersticions, i estaran imbuïdes del ferm propòsit d'aprofitar cada conquesta de la ciència i la mecànica per a fer la vida més bella i pròspera.

Si es vol, el matrimoni pot més fàcilment prescindir de la cerimònia. No obstant, àdhuc en allò que fa a aquest, ¿quants "malentesos" i exclusions del partit s'han produït a causa dels casaments per l'església? El costum es resisteix a acceptar el mer matrimoni, no santificat per una cerimònia espectacular.

Quant a les exèquies és una qüestió molt més delicada i difícil de resoldre. Ésser soterrat sense els deguts funerals és tan inusual, deshonrós i monstruós com créixer sense haver estat batejat. Allí on la personalitat del difunt exigeix un funeral de caràcter polític, s'ha disposat l'escenari per a un nou tipus de cerimònia fastuosa, infosa del simbolisme de la revolució: el roig estandard, la marxa fúnebre revolucionària, les salves de comiat. Alguns dels membres de la conferència de Moscou assenyalaren la necessitat d'una ràpida adopció de la cremació i proposaren, per a assentar un precedent, la cremació de les restes de prominents revolucionaris. Amb raó hi veieren una arma poderosa per a ésser usada en la propaganda antieclesiàstica i antireligiosa. Però la cremació, que nosaltres hem adoptat fa temps, no significa l'abandó dels mítings, oracions fúnebres, marxades, salves d'honor. La necessitat d'una manifestació exterior de les emocions és forta i legítima. Si l'espectacular ha estat en el passat estretament vinculat amb l'església, no hi ha cap motiu, com ja ho hem expressat, pel qual, ara, no pugui ésser-ne separat. El teatre es separà de l'església molt més prompte que l'església de l'estat. En els primers temps l'església lluità intensament contra el teatre "profà" plenament conscient que constituïa un rival perillós en matèria d'espectacles. El teatre morí excepte en la seua qualitat d'exhibició en un recinte tancat. Però els usos i costums que utilitzaven les formes d'espectacle funcionà com a instrument per a la preservació de l'església. Al respecte l'església tenia altres rivals que es presentaven davall la forma de societats secretes com ara la dels francmaçons. Però ells foren travessats, penetrats de banda a banda, d'un a un altre extrem, per una clerecia profana. La creació d'un "cerimonial" revolucionari d'ús (usem el terme "cerimonial" a falta d'un altre de millor) que suplante el "cerimonial" eclesiàstic, és possible, no sols en ocasió dels esdeveniments públics o polítics, sinó també dels fets de la vida familiar. Ja, ara, una banda qualsevol que toque una marxa fúnebre competeix reeixidament amb la música fúnebre eclesiàstica. I nosaltres hem d'unir-nos, per descomptat, a la banda en la seua lluita contra el ritual religiós basat en una submissa creença en un altre món on seríem recompensats mil vegades per les misèries i infortunis d'aquest. Un aliat molt més poderós encara és el cinematògraf.

La creació de noves formes de vida i cerimonials d'ús avançarà més de pressa a mesura que s'estenga l'educació i cresca la seguretat, econòmica. Tenim molts motius per a atendre aquest procés amb la màxima atenció. Per descomptat, no ha d'existir cap tipus de compulsions que vinga de dalt, com per exemple, la burocratització de les noves formes de vida. Només per mitjà de la creativitat de les grans masses del poble, assistides per la iniciativa artística i la imaginació creadora, podrem en el curs d'anys i tal vegada de dècades, descobrir-nos en el camí vers l'èxit de formes de vida més nobles i elevades. Sense arribar a regular aquest procés creatiu, nosaltres, no obstant, hem d'impulsar-lo cada dia. Amb aquest propòsit, cal, abans que res, que la tendència a la foscor i a l'ofuscament

done lloc a la llum. Hem d'observar atentament allò que passa al respecte en la família obrera i en la família soviètica en general. Cada forma nova, encara que resulte malaguanyada o siga una mera aproximació, ha d'ésser consignada per la premsa i portada a coneixement públic, a fi d'estimular la imaginació i l'interés de tots, i donar l'impuls necessari per a pròximes creacions col·lectives pel que fa als nous costums.

El Konsomol té un lloc d'honor en aquesta tasca. No tota invenció és reeixida, no tot projecte és viable. Què importa? L'elecció adequada arribarà en el moment oportú. La nova vida adoptarà les formes més conformes al seu propi sentir. El resultat serà una vida més rica, més àmplia, més plena de color i harmonia. Aquesta és l'essència del problema.

CIVILITAT I CORTESIA COM A NECESSARI LUBRICANT DE LES RELACIONS QUOTIDIANES

Durant les moltes discussions sobre el funcionament del nostre estat, el camarada Kiselev, president del Consell Subsidiari dels Delegats del Poble, posa en primer lloc, o, almenys, torna a portar a col·lació, un aspecte del problema que és de gran importància. ¿En quin sentit la maquinària de l'estat entra en contacte directe amb el poble? Com es comporta envers ell? Com tracta el demandant, la persona que ha sofert una injustícia, al vell "peticionant"? Com atén l'individu? Com s'hi dirigeix, si és que en realitat es dirigeix?... Açò, també, constitueix un factor important de la "vida".

En aquest tema, no obstant hem de separar dos aspectes: forma i substància.

En tots els països democràtics civilitzats la burocràcia "serveix", per descomptat, el poble. Açò no impedeix, no obstant, que s'elevi per damunt d'aquest com si es tractés d'una compacta casta professional. Actualment ja siga a França, Suïssa o als EEUU, només és útil als magnats capitalistes, més encara es comporta servilment amb ells, mentre que, per contra, tracta arrogantment els treballadors i camperols. Però en les "democràcies" civilitzades aquest fet està revestit de certes formes de civilitat i cortesia, de major o menor grau segons els diferents països. Però quan cal (i això ocorre diàriament) l'excusa de la civilitat és fàcilment llençada a una banda pel puny de la policia; els vaguistes són apallissats en les comissaries de policia de París, Nova York, i altres centres del món. Com vullga que siga, la civilitat "democràtica", en les relacions entre la burocràcia i el poble, és en l'essencial un producte i herència de les revolucions burgeses. L'explotació de l'home per l'home serva la seua vigència, ara menys "brutal" i adornada amb el pretext de la igualtat i la urbanitat dels costums. Mentre conté junt amb els gèrmens de les noves relacions humanes tradicions provinents de distintes èpoques, la nostra màquina burocràtica soviètica és única

i complexa. Entre nosaltres, com a regla general, la civilitat no existeix. En canvi, és fàcil observar gran quantitat d'aqueixa rusticitat heretada del passat. Però no és gens homogènia. Es tracta de la simple rusticitat d'origen camperol que, per cert, no és plausible però tampoc degradant. Només esdevé insuportablement i objectiva reaccionària, quan els nostres joves novel·listes l'exalten com si es tractés d'una excel·lent adquisició "artística". Els elements més avançats dels treballadors miren aqueixa falsa senzillesa amb una hostilitat instintiva, perquè precisament en el llenguatge o el comportament vulgar hi perceben les empremtes de la vella esclavitud, mentre que ells amb la seua disciplina interna aspiren a adquirir un llenguatge culte. Però açò siga dit de passada...

A la vora d'aquest tipus de rusticitat plàcida, l'habitual rusticitat passiva del camperol, en tenim una altra de tipus especial: la incivilitat revolucionària, la malaptesa dels líders, a causa de la impaciència, d'un desig per altres exacerbat, per millorar les coses, la violència provocada per la nostra indiferència davant de totes les proves d'un esforç vigorós. Per descomptat, considerada en si mateixa, aquesta malaptesa tampoc és molt atractiva i en general evitem caure-hi; però finalment se sustenta en la mateixa font de la moral revolucionària, la qual en més d'una ocasió durant els darrers anys ha estat capaç de moure muntanyes. En aquest cas, no és la substància que en general és creadora, progressista i ben intencionada, allò que s'ha de transformar sinó més bé les formes distorsionades...

I encara tenim (i heus aquí la gran pedra de l'escàndol) la malaptesa de la vella aristocràcia que arrossega amb si les formes característiques del feudalisme. Aquest tipus de malaptesa és viciosa i vil en tots els seus aspectes. Entre nosaltres encara no s'ha eradicat per complet, i aconseguir-ho no és gens fàcil.

En els districtes de Moscou, especialment en els més importants, aquesta brutalitat aristocràtica no es manifesta d'una manera agressiva, cridant, per exemple, o sacsant-li un punyada en el nas a algun peticionant; és força més corrent que ho faça a través d'una despietada formalitat. Per descomptat aquesta última no és l'única causa de la "burocràcia", un motiu de gran pes és la total indiferència per la vida de l'ésser humà i el seu constant esforç per la subsistència. Si poguérem realitzar una apreciació sensible dels modes, rèpliques, explicacions, ordenances i decrets de totes les cèl·lules de l'organisme burocràtic, encara que es tracte tan sols d'un dia ordinari de Moscou, el resultat seria una total confusió. Quant a la província, és encara pitjor, especialment al llarg de la frontera on la ciutat s'hi enfronta amb el camp, la frontera que és la part més vital de totes.

La “burocràcia” és un complex, en cap sentit un fenomen homogeni; es tracta, al contrari, d'un conglomerat de fenòmens i processos de distints orígens històrics. Els principis que sustenten i nodreixen la “burocràcia” són també summament diversos. El més important és el nivell de la nostra cultura; l'endarreriment i l'analfabetisme d'una vasta proporció del poble. La confusió general resultant d'una maquinària estatal en constant procés de reconstrucció, inevitable en un període de revolució, és en si mateix la causa de la major part de les friccions supèrflues que exerceixen un paper important en la conformació de la “burocràcia”. La causa d'allò més repulsiu de les seues formes és l'heterogeneïtat de classes de la màquina soviètica; la confusa mescla de tradicions aristocràtiques, burgeses i soviètiques.

Per tant la lluita contra la “burocràcia” ha de tenir un caràcter diversificat. En la seua base es troba la lluita contra el baix nivell de cultura i higiene, contra l'analfabetisme i la misèria. El millorament tècnic de la maquinària, la reducció del nombre de funcionaris, la introducció d'una major organització, minuciositat i exactitud en el treball i d'altres mesures de naturalesa semblant, no esgoten, per descomptat, el problema històric, però ajuden a debilitar els aspectes més negatius de la “burocràcia”. Hom ha donat gran importància a la formació d'un nou tipus de buròcrata soviètic: els nous especialistes. Però tampoc en açò hem d'enganyar-nos. Són enormes les dificultats que es presenten perquè, en un període de transició i per mitjà de preceptors heretats del passat, un miler de treballadors siguen formats conforme als nous cànons; esperit de col·laboració, senzillesa i humanitat. Són enormes, però no insuperables. No pot assolir-se immediatament, sinó només gradualment, mitjançant l'aparició d'una “edició” més i més millorada de la joventut soviètica.

Les mesures enumerades necessitaran comparativament llargs anys per al seu compliment, però en cap sentit exclouen una lluita immediata i sense demora contra la “burocràcia”, contra el menyspreu oficial envers l'ésser humà i les seues necessitats, contra el vertader nihilisme corruptor que enfronta tot allò de terrestre amb una indiferència estàtica, amb una desesperança covarda que refusa conèixer les causes de la seua pròpia dependència, amb un sabotatge conscient, i lluita també contra l'instintiu odi d'una aristocràcia desposseïda envers la classe que la desposseí. Heus aquí les principals causes de la rusticitat, que espera l'aplicació de la palanca revolucionària.

Hem d'assolir una condició, que pose fi a l'inexcusable servilisme individual de la classe treballadora i aquesta perda les seues inhibicions davant dels despatxos governamentals a què necessàriament ha d'acudir. S'ha de prestar principal atenció a la seua perllongada desesperança, a la seua perllongada ignorància i fosc. És un requisit essencial que siga no sols alliberada sinó, també, ajudada

per a la seua transformació. D'acord amb aquest propòsit, a més d'altres mesures, és fonamentalment necessari que la nostra opinió pública soviètica mantinga la qüestió constantment en primer pla, estudiant-la des de l'angle més ampli possible, en especial el vertader revolucionari soviètic, comunista, hàbils elements de la maquinària estatal, entre els quals feliçment n'hi ha tants que col·laboren per al seu manteniment i progrés.

La premsa pot exercir un paper decisiu al respecte.

Malauradament, els nostres periòdics, en general, proporcionen molt poc material informatiu respecte a la vida quotidiana. Si a vegades es brinda tal informació, el més freqüent és que es faça a través d'articles estereotipats, com ara: "Hi ha una fàbrica tal i tal. En la fàbrica hi ha un comitè i un director. El comitè de la fàbrica fa tal i tal cosa, el director dirigeix." Mentre en aqueix mateix moment nostra vida real està plena de color i és rica en episodis instructius, particularment al llarg de la línia on la maquinària estatal entra en contacte amb la massa del poble. No teniu més que arromangar-vos...

Per descomptat, una tasca d'il·luminació i instrucció d'aquest tipus s'ha de cuidar molt de la intriga, s'ha de desposseir de la hipocresia i de tota mena de demagògia.

Un "programa calendari" exemplar tindrà com a finalitat particularitzar un centenar de servidors civils; particularitzar totalment i imparcial un centenar de servidors que han demostrat un profund menyspreu dels seus deures envers les masses treballadores, i públicament, potser a través d'un judici, expulsar-los de la màquina de l'estat, de manera que mai puguen tornar a instal·lar-s'hi. Serà un bon començament. No s'ha d'esperar que com resultat d'això ocorreguen miracles. Però un petit canvi del vell a la novetat constitueix un útil pas avant, de molt més valor que el més gran dels discursos.

LA LLUITA PER UN LLENGUATGE CULTI

He llegit últimament en un dels nostres periòdics que en una assemblea general de treballadors en la fàbrica de calçat *La Comuna de París*, s'aprovà una resolució que ordena abstenir-se de blasfemar, i imposa multes a qui faça ús d'expressions injurioses.

Aquest és un petit incident a l'endemig de la gran confusió de l'hora actual, Però un petit incident de gran pes. La seua importància, amb tot, depèn de la resposta que trobe en la classe treballadora la iniciativa de la fàbrica de calçat.

El llenguatge insultant i les blasfèmies constitueixen un llegat de l'esclavitud, de la humiliació i manca de respecte envers la dignitat humana, tant la pròpia

com la d'altri. Açò és exactament el que ocorre a Rússia respecte de les blasfèmies. M'agradaria que els nostres filòlegs, lingüistes i especialistes en folklore em diguessen si coneixen en qualsevol altre idioma termes tan dissoluts, vulgars i baixos com els que tenim en rus. Fins on jo sé, res o gairebé res de semblant existeix fora del nostre país. El llenguatge blasfem en les nostres classes socialment inferiors era el resultat de la desesperació, l'amargor i, sobretot, de l'esclavitud sense esperança ni evasió. El llenguatge blasfem de les nostres classes altes, el llenguatge que sortia de les goles de l'aristocràcia i dels funcionaris, era el resultat del règim classista, de l'orgull dels propietaris d'esclaus i del poder incommovible. Se suposa que els proverbis contenen la saviesa de les masses; els proverbis russos, a més, revelen la seua ignorància i la seua tendència a la superstició, així com la seua condició d'esclavitud. "L'abús no colpeja fins al coll", diu un proverbí rus, demostrant que no sols s'accepta l'esclavitud com un fet sinó que s'està obligat a patir la humiliació que implica. Dos corrents de procacitat russa (el llenguatge blasfem dels amos, els funcionaris i els policies, gros i rotund; i el llenguatge blasfem, famolenc, desesperat i turmentat de les masses) han tenyit tota la vida russa amb matisos menyspreables. Tal fou el llegat que, entre d'altres, rebé del passat la revolució.

La revolució, no obstant, és primordialment el despertar de la personalitat humana al si de les masses, en aqueixes masses que suposadament no posseïen cap personalitat. Tanmateix la crueltat ocasional i la sanguinària inexorabilitat dels seus mètodes, la revolució es caracteritza, inicialment i, per sobre de tot, per un creixent respecte a la dignitat de l'individu i per un interès cada vegada major envers el dèbils. Una revolució no és digna d'anomenar-se tal si, amb tot el poder i tots els mitjans de què disposa, no és capaç d'ajudar la dona (doble o triplement esclavitzada com ho fou en el passat) a surar i avançar pel camí del progrés social i individual. Una revolució no és digna d'anomenar-se tal si no prodiga la major atenció possible als xiquets, la futura generació per al benefici de la qual, precisament, hom féu la revolució. Però, ¿com pot crear-se una nova vida basada en la consideració mútua, en el respecte a si mateix, en la vertadera igualtat de les dones (les quals han d'ésser estimades en el mateix grau que els homes treballadors), en l'atenció eficient dels xiquets, al mig d'una atmosfera enverinada pel bramar, fragorós i ressonant llenguatge blasfem dels amos i els esclaus, aqueix llenguatge que no perdona ningú i que no es deté davant de res? La lluita contra el "llenguatge proçaç" és un requisit essencial de la higiene mental, de la mateixa manera que la lluita contra la brutícia i les feristeles és un requisit de la higiene física.

Finir radicalment amb el llenguatge injuriós no és cosa fàcil si hom té en compte que el desenfrenament en el llenguatge té arrels psicològiques i és una conseqüència de l'escàs grau de cultura dels suburbis. Per cert, donem la benvinguda a la iniciativa de la fàbrica de calçat i sobretot desitgem molta

perseverança als promotors dels nous moviments. Els hàbits psicològics, que es transmeten de generació en generació i saturen tot el clima de la vida, són summament tenaços. D'altra banda, ¿amb quanta freqüència ens llencem a Rússia impetuosament cap avant, exhaurim les nostres forces i després deixem que les coses seguiscuen a la deriva com antany?

Confiem que les dones treballadores (i, en primer lloc, les que pertanyen a les files comunistes) recolzen la iniciativa de la fàbrica *La Comuna de París*. Per regla general (que per descomptat admet les seues excepcions) els homes que comunament empren un llenguatge desenfrenat, menyspreen les dones i els presten poca atenció. Açò no s'aplica tan sols a les masses incultes sinó també als elements avançats i fins i tot als anomenats "responsables" de l'actual ordre social. No es pot negar que les velles formes prerevolucionàries de llenguatge procaç romanen encara en ús, sis anys després d'octubre, i que àdhuc estan de moda en les "altes esferes". Quan es troben fora de la ciutat, especialment fora de Moscou, els nostres mandataris consideren en cert sentit com un deure l'ús d'expressions fortes. Evidentment, hi veuen un mètode d'entrar en contacte més profundament amb els camperols.

Tant en l'aspecte econòmic com en tots els altres aspectes, la nostra vida a Rússia ofereix els contrastos més notables. En un sector molt estratègic del país, a prop de Moscou, hi ha milers de pantans i camins intransitables i a la seua vora sorgeix de sobte una fàbrica que pel seu equip tècnic podria molt bé sorprendre qualsevol enginyer europeu o nord-americà. Contrastos semblants abunden en la nostra vida nacional. Junt amb alguns governants rapaços del vell estil, que travessaren el període de revolució i expropiació compromesos en l'estafa i en el camuflament i legalització del peculat, i que serveixen intactes entre tant tota la seua vulgaritat i rapacitat suburbanes, junt amb d'ells, podem observar el millor estil comunista provinent de la classe treballadora, els que dia a dia consagren les seues vides a servir els interessos del proletariat internacional, i estan preparats si es presenta l'oportunitat per a lluitar per la causa revolucionària en qualsevol país, incloent-hi aquells que no sabrien ubicar en el mapa. A més a més, de tals contrastos socials (una desmanotada bestialitat i el més alt idealisme revolucionari), sovint presenciem contrastos psicològics de la mateixa tendència. Un home és un comunista ortodox devot a la causa, però les dones són per a ell tan sols "femelles" que en cap sentit són preses seriosament. O a vegades ocorre que el molt respectat comunista quan discuteix qüestions nacionals comença a exposar inusualment idees reaccionàries. Respecte a açò hem de recordar que els distints aspectes de la consciència humana no es transformen i desenvolupen simultàniament per rumbos paral·lels. Hi ha una certa economia en el procés. La psicologia humana és per naturalesa molt conservadora, i el canvi a causa de les demandes i impulsos de la vida afecta en primer lloc els aspectes de la ment que el concerneixen de forma

directa. A Rússia, el desenvolupament social i polític de les últimes dècades s'ha produït d'una manera un xic inusual, amb sorprenents salts i sobresalts i açò té a veure amb la nostra desorganització i confusió present, que no concerneix només el polític i econòmic. El mateix procés irregular en el desenvolupament mental de molta gent ha donat com a resultat una molt curiosa barreja d'avançats punts de vista polítics curosament elaborats amb tendències, hàbits i en alguns casos idees que són un directe llegat de les ancestrals lleis domèstiques. Per a obviar tals efectes, hem de posar en ordre la faç intel·lectual, hem d'examinar a través de mètodes marxistes tot el complex mental de l'home, i en açò ha de consistir l'esquema general d'educació i autoeducació del partit començant pels seus dirigents. Però ací també, el problema és prou complicat i no pot ésser resolt tan sols per la instrucció escolar i els llibres; les arrels de la desorganització i confusió estan en les condicions en què es viu. La psicologia en última instància està determinada per la vida. Però la dita dependència no és purament automàtica i mecànica; es tracta més prompte d'una activa i recíproca determinació. Per tant el problema ha d'ésser encarat de diferents modes; el dels treballadors de la fàbrica *La Comuna de París* és un de tants. Els desitgem a tots ells el major dels èxits.

P.S. La lluita contra la vulgaritat del llenguatge és també part de la lluita per la puresa, claredat i bellesa de la llengua russa.

Els necis reaccionaris sostenen que la revolució, sense haver arribat a destruir-la del tot, està en camí de malmetre la llengua russa. De fet, existeix actualment una enorme quantitat de termes en ús que han sorgit per casualitat, molts d'ells expressions grolleres i totalment innecessàries, altres contraris a l'esperit de la nostra llengua. I, no obstant, aquests panolis reaccionaris estan tan equivocats sobre el futur de la llengua russa com sobre tota la resta. En efecte, tanmateix i més enllà del desordre revolucionari, el nostre llenguatge s'anirà rejuvenint i enfortint amb una major flexibilitat i delicadesa. El llenguatge òbviament ossificat, burocràtic i liberal de la nostra premsa prerevolucionària es troba ja considerablement enriquit per noves formes descriptives, per noves expressions força més precises i dinàmiques. Però a través d'aquests tumultuosos anys el nostre idioma, per cert, s'ha anat obstruint cada vegada més, i part del nostre progrés cultural s'ha manifestat, entre altres coses, en el fet d'haver rebutjat tots els termes i expressions innecessaris, així com aquells que no concorden amb l'esperit de la nostra llengua, mentre d'altra banda s'han reservat les valuoses i inqüestionables adquisicions lingüístiques del període revolucionari.

El llenguatge és l'instrument del pensament. La correcció i precisió del llenguatge és condició indispensable d'un pensament recte i precís. El poder polític ha passat, i no per única vegada en la nostra història, a mans dels treballadors. La classe treballadora disposa d'un gran cúmul de treball i

experiència vital i un idioma basat en aqueixa experiència. Però el nostre proletariat no ha rebut la suficient instrucció preparatòria sobre els rudiments de lectura i escriptura, per no parlar de la seua formació literària. I heus aquí el motiu pel qual l'ara governant classe treballadora, que en si mateixa i per la seua naturalesa social és una poderosa guardiana de la integritat i grandesa de la llengua russa del futur, avui no s'aixeca, no obstant, amb tota l'energia necessària per a lluitar contra la intrusió d'expressions i termes viciosos, inútils i sovint desagradables. Quan la gent diu “un parell de setmanes”, “un parell de mesos” (en compte de diverses setmanes, diversos mesos), resulta estúpid i lleig. En compte d'enriquir el llenguatge això l'empobreix: la paraula “parell” perd en el procés el seu significat real (el que té en l'expressió “un parell de botes”). Les expressions i els termes erronis han entrat en ús arran de la intrusió de paraules estrangeres mal pronunciades. Els oradors proletaris, àdhuc aquells que haurien de saber parlar millor, diuen, per exemple, “incident” en compte de “incident”, o diuen “instít” en compte de “instint”, o “legularment” en compte de “regularment”. Semblants pronúncies errònies tampoc eren poc freqüents en el passat abans de la revolució. Però ara semblen adquirir cert dret de ciutadania. Ningú corregeix aqueixes expressions defectuoses per una espècie de fals orgull. Això és un error. La lluita per una major educació i cultura proveirà els elements avançats de la classe treballadora de tots els recursos de la llengua russa en el seu major grau de riquesa, subtileza i refinament. Per tal de preservar la grandesa del llenguatge, tots els termes i expressions defectuosos han d'ésser rebutjats de la parla quotidiana. El llenguatge també té necessitat d'una higiene. I no en menor grau, sinó molt més que les altres, la classe treballadora necessita un llenguatge sa, ja que, per primera vegada en la història, comença a pensar independentment sobre la naturalesa, sobre la vida i els seus fonaments; i l'instrument indispensable de tot pensament correcte és la claredat i agudesia del llenguatge.

CONTRA LA BUROCRÀCIA, PROGRESSISTA I NO PROGRESSISTA

He de parlar una altra vegada i probablement no siga l'última sobre els problemes de la vida de la classe treballadora. El meu objectiu al respecte és defensar el creixent i, al meu parer, més legítim interès de les masses contra els atacs de les crítiques més burocràtiques que progressistes.

La burocràcia progressista desaprova totes les discussions que sobre els problemes de la vida es porten a terme en la premsa, en clubs i en mítings. Quina és la utilitat, es pregunten, de perdre temps en discussions? Deixeu que les autoritats comencen a fer funcionar els menjadors comunals, les bugaderies, els albergs, etc. I aquests necis buròcrates agreguen sovint (o més just murmuren o donen per suposat, perquè prefereixen això abans que parlar obertament): “És pura xerrameca, i res més.” Sens dubte el buròcrata suposa

(em pregunte si té en mans algun brillant plans financer) que quan siguem rics, i sense necessitat de més paraules, obsequiarem el proletariat amb condicions de vida més civilitzades com si es tractés d'un regal d'aniversari. No hi ha cap necessitat, afirmen tals crítics, de realitzar una propaganda dirigida a les masses, a favor de condicions socialistes; el mateix procés de treball crea "un sentit de sociabilitat".

Què hauríem de respondre a semblants arguments? Si el mencionat "sentit de sociabilitat", creat pel mateix procés de treball, constituís un mitjà suficient per a resoldre els problemes del socialisme, ¿quina necessitat hauria d'un partit comunista? Amb tot, en realitat, el camí a recórrer des d'aqueix "vague sentit de sociabilitat" fins una ferma voluntat de reconstrucció de la vida és summament llarg. La tasca del nostre partit s'estén al llarg d'aqueix camí. Els problemes sobre els modes i condicions de vida han de fer-se conscients a les masses. Cap govern, ni tan sols el més actiu i emprenedor, podrà per ventura procedir a la transformació de la vida sense la iniciativa de les masses. L'estat pot organitzar les condicions de vida dins de les unitats més petites de la comunitat: la família. ¿Però a menys que tals unitats es combinen per la seua pròpia voluntat i elecció en un cos polític, es podran, potser, obtenir transformacions serioses i radicals en les condicions econòmiques i en la vida familiar?

El problema en el nostre cas no es redueix només a la necessitat de noves institucions, com ara guarderies, menjadors públics, cases que funcionen com a comunitats. Sabem molt bé que moltes mares han refusat lliurar els seus fills a les guarderies. No ho farien tampoc ara, obstinades com són per inèrcia i prejudici, en el seu rebuig de tota innovació. Moltes cases que havien estat assignades a famílies que vivien en comunitats han quedat en condicions llastimoses i s'han convertit en inhabitables. Les persones que les habitaren no consideraren les vivendes comunitàries com un començament de les noves condicions, les van veieren, per contra, com si es tractés de quarters proveïts per l'estat. Com a resultat de la falta de preparació, els mètodes precipitats, la carència d'una disciplina interna i l'escassa cultura, les comunitats força sovint han experimentat un fracàs total. Els problemes de les condicions de vida requereixen un examen crític integral i per a això cal disposar de mètodes elaborats amb cura. La marxa progressiva ha de posseir una base segura en *un acrescut coneixement de les condicions de la vida domèstica i majors demandes de vida cultural per part d'homes i dones de la classe treballadora, especialment de les dones.*

Vull apuntar a uns pocs casos, que il·lustren la relació existent entre la iniciativa de l'estat i la de les masses pel que fa als problemes de les condicions de vida. En el moment actual, i gràcies a l'enèrgica intervenció del camarada Kerkhenzev, un element de la vida molt important (la puntualitat) s'ha

transformat en objecte d'especial atenció. Considerant tal problema des d'un punt de vista burocràtic, es podria preguntar: “¿Per a què, finalment, atorrollar-se amb aqueix tipus de discussions? ¿Quina és la utilitat d'engegar una campanya de propaganda, fundar lligues amb divises per als seus membres, etc.? Deixeu que les autoritats exigisquen puntualitat per mitjà d'un decret, i imposen penes en cas de contravenció.” Però tal decret existeix ja avui en dia. Fa uns tres anys enrere, recolzat fermament pel camarada Lenin, aconseguí un reglament sobre la puntual assistència als mítings, comitès, etc., promulgat i degudament ratificat pel partit i els soviets. Com és usual, també existien penes relacionades amb la infracció del decret. El reglament produí alguns efectes, però, malauradament, no molts. Treballadors molt responsables segueixen, encara avui en dia, arribant amb més de mitja hora de retard a les reunions de comitè. Creuen honestament que això se deu al fet que tenen massa compromisos, però en realitat el seua manca de puntualitat és producte del descuit i d'un cert menyspreu envers el temps, del propi i del de l'altri. Una persona que arriba sempre tard perquè està “terriblement ocupada”, rendeix en el seu treball necessàriament molt menys que una altra que hi arriba sempre a temps onsevulla que se li espere. Resulta prou curiós que durant els debats de la nostra *Lliga del temps* la gent semblés simplement haver oblidat que tal decret existia. Per la meua part mai he vist que la premsa el mencionés. Açò demostra com de difícil és reformar els mals costums tan sols a través de la legislació. Per cert el decret dalt mencionat ha d'ésser rescatat de l'oblit i ésser usat com a suport de la *Lliga del temps*. Però, si no ens veiem ajudats per l'esforç dels elements més avançats de la massa laboral per a l'èxit de l'eficiència i puntualitat indispensables, les mesures administratives no tindran cap efecte. Els treballadors “responsables” han d'ésser posats a la llum del control públic; així potser tindran atenció de no robar temps a centenars i milers de treballadors.

Prenguem ara un altre cas. Les autoritats han estat lluitant durant diversos anys contra les males impressions, proves d'impremta, cosit i plegat de folis i llibres. Algunes millories s'hi han produït, però no moltes. I per cert, aquests defectes de les nostres impressions i edicions, no es deuen a deficiències tècniques. Els responsables són els lectors que no han aconseguit la instrucció necessària per a ésser prou exigents. El *Periòdic dels treballadors*, per a prendre un exemple entre molts, es posa en circulació (qui sap per què) doblegat al llarg en compte de a l'ample del full. Abans de començar a llegir-lo, el lector ha de desarmar-lo per a tornar a doblegar-lo en la forma correcta i col·locar en el seu lloc el full invertit. Fer tot això, per exemple en un tramvia, no és cosa fàcil. Cap editor burgès s'atreveria a presentar als seus lectors un periòdic semblant. El *Moscou dels treballadors* es publica amb els seus vuit fulls apegats. Els lectors han de tallar-los amb la primera cosa que troben a mà, generalment amb els dits, esgarrant la majoria de les vegades part del text. El diari queda espatllat i en

condicions poc aptes com per a ésser passat a un altre lector quan el primer l'haja llegit. Per què cal suportar semblant descuit? Per descomptat la burocràcia progressiva llençarà tota la culpa a la inèrcia dels editors. En veritat, tal inèrcia és nociva. Lluitem contra ella usant fins i tot armes com ara les resolucions de les conferències del partit. Però encara pitjor és la passivitat dels lectors, la seua manera de desatendre al seu propi confort, la seua carència d'hàbits de cultura. D'haver-hi tan sols colpejat amb els seus punys, una o dues vegades (d'una manera civilitzada, vull dir), sobre la taula de l'editor, aquest no s'hauria atrevit a publicar el seu periòdic amb els fulls apegats.

Heus aquí el motiu pel qual fins i tot aqueixes qüestions trivials com el tallat dels fulls d'un diari o l'enquadernació dels llibres, han d'ésser minuciosament investigades i àmpliament discutides en públic. Aquest és un mitjà educatiu d'elevat el nivell cultural de les masses.

I amb més raó encara s'aplica tot el que s'ha dit a la complicada xarxa de les relacions íntimes de la vida personal i familiar. Ningú, en realitat, imagina que el govern soviètic edificarà vivendes admirablement equipades, comunitats proveïdes de qualsevol mena de confort, i invitar el proletariat a abandonar els llocs on actualment habita per a començar a viure en les noves condicions. Suposant fins i tot que aqueixa gegantina empresa pugua realitzar-se (el que, per descomptat, no està en discussió), això en res ajudaria. El poble no pot ésser coaccionat a adoptar els nous hàbits de vida; aquests han de madurar-hi gradualment com ho feren els seus vells costums. O bé s'ha de crear deliberadament i conscient una nova forma de vida: tal com ho farà en el futur. La reorganització de la vida ha d'ésser i pot ésser iniciada ja mateix, gràcies als mitjans proveïts pels salaris pagats en les actuals condicions del nostre soviètic. Qualsevulla siguen aquests salaris, el maneig de la casa de forma comunitària és molt més pràctic que el de cada família per separat. Una sola cuina en una àmplia sala eixamplada a costa de dues o tres habitacions contigües, és una disposició més profitosa que cinc, per no parlar de deu cuines separades. Però si els canvis han d'ésser efectuats per iniciativa de les masses (amb el suport de les autoritats) és obvi que un vague "sentit de sociabilitat" no podrà per si mateix portar-los avant. El nostre deure és procurar-nos una clara comprensió de les coses tal com són i tal com haurien d'ésser. Sabem com d'enormement s'ha beneficiat el desenvolupament de la classe treballadora, gràcies al reemplaçament dels convenis personals pels col·lectius, i quin treball minuciós han de realitzar els sindicats, com de curosament, han d'ésser discutides, per a arribar a un acord, totes les qüestions i detalls tècnics en les reunions de delegats i la resta d'assemblees. El reemplaçament de les vivendes separades per aquelles on diverses famílies duen una vida de llar en comú, és molt més complicat i d'importància fonamental. El vell tipus de reclosa vida familiar s'ha desenvolupat a esquenes del poble, mentre que una nova vida fundada sobre

bases comunitàries necessita per a la seua aparició d'un esforç conscient per part de tots els que participen en el canvi. El primer pas cap a un nou ordre de vida ha de consistir, per tant, en palesar la contradicció entre els vells costums i les noves exigències de la vida, contradicció que es fa cada vegada més intolerable. Aquesta és la tasca que el partit revolucionari ha de complir. La classe treballadora ha d'ésser conscient de les contradiccions que es donen al si de la vida familiar, ha de fer que el nucli del problema esdevinga plenament intel·ligible, i quan açò s'aconsegueisca, encara que sols fóra a través dels elements més avançats de la classe, cap inèrcia dels buròcrates soviètics s'aixecarà contra el clar disseny del proletariat.

Per tal de finir aquesta polèmica contra els punts de vista burocràtics pel que fa als problemes de les formes de vida, portaré a col·lació una anècdota il·lustrativa del camarada Kartxevski, qui tractà d'abordar el problema de la reforma de la vida domèstica per mètodes de cooperatives. "En el dia de la cooperació internacional", escriu Kartxevski (estic citant una lletra dirigida a mi), "he parlat amb els meus veïns de pis, gent molt humil de la classe treballadora. Al començament res semblava propici. 'A baix les cooperatives', digueren. 'Quina utilitat tenen? Carreguen els preus més que en els mercats, i cal caminar llegües abans d'arribar-hi!' I així continuaren. Assagí, doncs, un altre mètode. 'Bo', diguí, 'suposen que el nostre sistema cooperatiu està equivocat en un 90%. Però analitzem la idea i els fins de la cooperació i a fi de considerar i aconseguir una millor comprensió dels nostres hàbits de propietat, prestem atenció en primer lloc als nostres interessos i necessitats.' Per descomptat, tots estigueren d'acord en la necessitat d'un club, una guarderia, una cuina comuna, una escola, una bugaderia, un pati de jocs per als xiquets, etc. Vegem com podem aconseguir tot això. Llavors un d'ells summament nerviós i irritat cridà: 'Vostè diu que tindrem una comunitat adequadament equipada, però encara no veiem en res.' El parí: 'qui és *vostè*? Ací tots ens hem posat d'acord sobre la necessitat de comptar amb aquestes institucions ben organitzades. ¿No acaba vostè de lamentar que els xiquets hagen de suportar la humitat del seu apartament massa baix, i que la seua dona se senta lligada com una esclava a la cuina? El canvi d'aquestes condicions és el desig compartit per tots nosaltres. Intentem manejar millor les coses. Com ho farem? Hi ha vuit pisos al nostre edifici. El pati interior és petit. Falten habitacions per a moltes coses necessàries i qualsevol canvi que intentem realitzar resultarà massa costós.' Començà a discutir-se la qüestió. Jo feu un suggeriment: '¿Per què no formar una comunitat més gran, el districte, i reunir les nostres forces per a la consumació del nostre projecte?' Immediatament els suggeriments començaren a fluir, i s'hi discutiren tota mena de possibilitats. Un home, amb un punt de vista un tant de burgès sobre la propietat, féu un oferiment força característic: 'La propietat privada de les vivendes s'ha abolit, digué. Derroquem la closa i construïm un pou cec per a tot el districte.' I un altre hi agregà: 'Podem

instal·lar en el mig un pati de jocs per als xiquets.’ Després arribà un tercer amb un suggeriment: ‘Demanem a les autoritats soviètiques que ens donen una gran casa en el districte, o, almenys, enginyem-nos-en d’alguna manera per a assolir un local per a un club i una escola.’ Després es feren més comandes i suggeriments: ‘I què sobre una cuina comuna i una guarderia? Vostès els homes només pensen en si mateixos (això vingué de les dones), per a res pensen en nosaltres.’

“Ara cada vegada que els trobe, em pregunten, en especial les dones: ‘Què hi ha del seu plans? Comencem la tasca. Potser això no seria més convenient?’ Proposen convocar una reunió de districte per a discutir l’assumpte. Cada districte compta amb uns deu o vint comunistes que hi viuen, i tinc l’esperança que amb el suport del partit i les institucions dels soviets, tindrem la possibilitat de fer-hi alguna cosa...”

Aquest cas conforme amb la idea general que he exposat i mostra com de convenient és que els problemes de la vida quotidiana siguin desgranats pels moliners del pensament proletari col·lectiu. Els moliners són forts, i podran dominar tot allò que els siga fornit per a desgranar.

I l’anècdota ens deixa una altra lliçó.

“Vostès només pensen en si mateixos” digueren les dones al camarada Kartxevski, “i per a res pensen en nosaltres”. És prou cert, que en l’esfera de la vida quotidiana l’egoisme dels homes no té límits. Si en realitat volem transformar les condicions de vida hem d’aprendre a mirar-les a través dels ulls femenins. Açò correspon, no obstant, a un altre problema; espere en una altra oportunitat tenir amb vostès una xerrada sobre el tema.

COM COMENÇAR

Els problemes de la vida de la classe treballadora, en especial els problemes de la vida familiar, han començat a interessar, diguem més bé a preocupar, els corresponsals dels diaris de la classe treballadora. En gran manera aquest interès ha sorgit inadvertidament.

L’avantatjat corresponsal dels diaris de la classe treballadora ha trobat grans dificultats en les seues temptatives de descriure la vida. Com abordar el problema? Com començar? On dirigir l’atenció? La dificultat no és d’estil literari (aqueix és un problema a banda) sinó que sorgeix del fet que el partit no ha considerat encara específicament els problemes relacionats amb la vida quotidiana de les masses treballadores. Mai hem abordat concretament aquestes qüestions com, en moltes oportunitats, hem discutit en canvi qüestions de

salaris, índexs, durada de la jornada de treball; la persecució policial, la constitució de l'estat, la propietat de la terra, etc. Encara no hem fet res semblant respecte a la família i la vida privada del treballador. Al mateix temps aquest aspecte no té importància i mereix la nostra atenció, si no és per un altre motiu pel fet almenys d'ocupar dos terços de la vida, setze de les vint-i-quatre hores del dia. Ja advertirem en aquest terreny el perill d'una grollera, quasi brutal, temptativa d'interferència en la vida privada de l'individu. En algunes ocasions, per fortuna no moltes, els corresponsals dels treballadors tracten les qüestions de la vida familiar com les de la producció fabril, així, per exemple, quan escriuen sobre la vida d'aquesta o aquella família, cada membre de la mateixa és anomenat pel seu nom. Aquest hàbit és erroni, perillós i inexcusable. Un director exerceix una funció pública. El mateix ocorre amb un membre del comitè de treballadors. Els que tenen aquest tipus d'ofici estan contínuament exposats a la vista del públic, i són objecte de lliure crítica. Respecte a la vida familiar, la situació és força diferent.

Per descomptat, la família també exerceix una funció pública. Conserva la població i en part educa la nova generació. Vist des d'aquest angle, l'estat dels treballadors té tot el dret d'agafar les regnes del control i la regulació de la vida familiar en qüestions relacionades amb la higiene i l'educació. Però l'estat ha de portar a terme amb gran precaució les seues incursions en la vida familiar; ha de fer-ho amb gran tacte i moderació; la seua intervenció ha de tenir com a únic fi acordar a la família condicions de vida més normals i dignes; ha de garantir les necessitats sanitàries i altres interessos dels treballadors, creant d'aquesta manera les bases per a generacions futures més sanes i felices.

Igual que per a la premsa, la seua incursió casual i arbitrària en la vida familiar, quan la mateixa família no manifesta cap interès, resulta absolutament intolerable.

La inoportuna i grollera incursió per part de la premsa en la vida privada de les persones connectades per lligams familiars, que no té una adequada explicació, només pot augmentar el grau de desconcert general i provocar grans danys. D'altra banda, com una informació d'aqueix tipus està pràcticament fora de tot control, a causa del caràcter extremadament privat de la vida familiar, el tractament periodístic d'aquests temes pot esdevenir a mans sense escrúpols en un instrument per a ventilar assumptes privats, ridiculitzar, extorquir o realitzar qualsevol tipus de venjança personal.

En alguns dels articles recentment publicats sobre qüestions de la vida familiar, m'ha vingut la idea, sovint reiterada, que no sols les activitats públiques sinó també la vida privada dels seus membres, són importants per al partit. Aquest és un fet indiscutible. Més que res si hom té en compte que les condicions de la

vida privada es reflecteixen en les activitats públiques de l'home. El problema consisteix en saber com influir en la vida de l'individu. Si les condicions materials, el grau de cultura, els arranjaments internacionals obstaculitzen i impedeixen la introducció d'una transformació radical de la vida, llavors la revelació pública de les famílies en qüestió, els pares, marits i esposes, etc., no tindrà cap efecte pràctic, i amenaçarà de submergir el partit en la hipocresia; malaltia perillosa i que tendeix a propagar-se. Com el tifus, la hipocresia manifesta diferents modalitats. Algunes vegades la hipocresia brota de les causes més nobles i d'una sincera tanmateix que equivocada atenció als fins del partit, fins, no obstant, que molt sovint són utilitzats com a pantalla d'altres de major pes: interessos de grup, de departament o personals. Despertar per mitjà d'exhortacions l'interés públic pels problemes de la vida familiar, enverinarà sens dubte el moviment amb el nociu verí de la hipocresia. Una curiosa investigació per la nostra banda en el domini dels costums de la vida familiar, ha de tenir com a finalitat ampliar els coneixements del partit en aquest terreny. Psicològicament ha de millorar l'individu, i afavorir una nova orientació de les institucions estatals, sindicats i unitats cooperatives. Sota cap condició ha d'incitar a la hipocresia.

Com davall tals circumstàncies posar a la llum les qüestions de la vida familiar?
Com començar?

Hi ha dos camins fonamentals. El primer, per mitjà d'articles i anècdotes populars. Tot treballador judicós i madur serva en la seua memòria una suma d'impressions de la vida familiar. Aquestes són refrescades per les observacions realitzades diàriament. Amb aquest material com a base podem redactar i publicar articles concernents a la vida familiar com un tot, així com a les seues transformacions, o a alguns aspectes particulars de la mateixa, i presentar els exemples més contundents sense mencionar pel seu nom ni una sola família o persona. Quan calga mencionar noms de famílies o llocs, hauran d'ésser ficticis, de manera que cap particular pugua ésser-hi associat. Conforme a aquest model, han aparegut recentment en *Pravda* i en publicacions provincials, molts articles de gran valor i interès. El segon mètode consisteix en prendre una família real, ara pel seu nom, conforme a la figura que representa en l'opinió pública. Les catàstrofes que ocorren en una família són les causes que porten a aquesta a l'esfera de l'opinió i judici públics, tals són, per exemple, els assassinats, suïcidis, casos legals com a resultat dels zels, la crueltat, el despotisme dels pares, etc. Així com els estrats d'una muntanya són millor percebuts en un despreniment, les catàstrofes familiars posen també en gran relleu les característiques comunes a milers de famílies que han aconseguit escapar-ne. Ja hem mencionat, al passar, que la nostra premsa no té cap dret a ignorar els esdeveniments que agiten precisament el nostre rusc humà. Quan una esposa abandonada apel·la a la cort per a compel·lir el seu marit a contribuir al

manteniment dels fills; quan una dona cerca protecció pública arran de la crueltat i violència del seu marit; quan el mal tracte dels pares als fills passa a ésser assumpte de consideració pública, o, viceversa, quan els afligits pares es queixen de la crueltat dels seus fills, la premsa no sols té el dret sinó també el deure d'ocupar-se'n i fer llum sobre tals situacions, mentre la cort o altres institucions públiques no els consagren la suficient atenció. Els fets que han sortit a la llum com a resultat d'un procediment judicial, no han estat aprofitats prou per tal d'abordar els problemes de la vida. No obstant, mereixen un lloc especial. En un període de trastorn i reconstrucció de les relacions personals de la vida quotidiana, el tribunal soviètic ha de convertir-se en un important factor en l'organització de les noves formes de vida, així com en l'evolució dels nous conceptes del més just i l'injust, de la veritat i l'error. La premsa ha de continuar l'acció de la cort, aclarir i completar el seu treball, i, en cert sentit, conduir-la. Aquesta proporciona un gran camp per a les activitats educatives. Els nostres millors periodistes han de preparar i divulgar una espècie de fullet amb material informatiu sobre els procediments judicials. Per descomptat els mètodes usuals patentats pels periodistes queden descartats en aquest cas. Necessitem imaginació i necessitem consciència. Un enfocament comunista, per exemple, un enfocament públic, ampli i revolucionari dels problemes de la família, en cap sentit exclou la psicologia i la consideració de l'individu i el seu món interior.

Citaré ací un petit exemple de les províncies que recentment acaba d'arribar al meu coneixement. En Piatigorsk, una xicoteta de dèsset anys s'engegà un tir perquè sa mare li negà el seu consentiment per a casar-se amb un comandant de l'Exèrcit Roig. En comentar el succés, el periòdic local, *Terek*, acaba inesperadament la seua nota retraient al comandant de l'Exèrcit Roig que estigués disposat a unir-se a la filla d'una família tan reaccionària. Decidí escriure una lletra a l'editor, expressant-li la meua indignació, i no en defensa del comandant, a qui jo no coneixia, sinó per a exigir-li una correcta exposició del cas. No obstant no en tinguí necessitat, ja que dos o tres dies més tard aparegué en el mateix periòdic un altre article sobre el tema que tractava el cas amb major precisió. Les noves relacions de la vida quotidiana han d'ésser construïdes amb el material humà que tenim a la nostra disposició; el comandant de l'Exèrcit Roig no està exclòs d'aqueix material; els pares, com és natural, tenen dret a interessar-se pel destí dels seus fills i influir sobre el mateix amb la seua experiència i consell, però els joves no tenen cap obligació de sotmetre's a la voluntat paterna, particularment en l'elecció dels seus amics o del seu cònjuge; el despotisme dels pares no ha d'ésser combatut per mitjà del suïcidi, sinó per la reunió dels joves per a una acció vigorosa, per la tolerància mútua, etc. Tot açò és molt elemental però absolutament cert. No hi ha dubte que un article d'aquest tipus sobre l'acerb succés que s'acabà a la petita ciutat, contribuí a estimular en més alt grau el pensament i la sensibilitat del lector,

especialment del jove lector, que no les irritades expressions sobre els elements petitburgesos, etcètera.

Els camarades que sostenen que “fer llum” sobre les qüestions de la vida familiar no té importància com “tots” sabem, i creuen que des de molt de temps arrere tenen el problema resolt, s’enganyen de forma espantosa. Simplement obliden que en l’aspecte polític tenim una bona proporció de terreny cultivat. Si la vella generació, que és cada vegada més reduïda, aprengué el comunisme en els esdeveniments que caracteritzaren la lluita de classes, la d’avui en canvi està destinada a aprendre’l i desenvolupar-lo en els factors de construcció de la vida quotidiana. En principi les fórmules del nostre programa són correctes. Ens toca a nosaltres posar-les contínuament a prova, renovar-les, portar-les al pla de l’experiència pràctica, i estendre-les a una esfera més àmplia.

L’establiment de les noves bases per a la renovació dels costums costarà molt de temps i requerirà major concreció i especialització. Així com tenim els nostres agitadors de les masses, els nostres agitadors dels industrials, els nostres propagandistes antireligiosos, hem de formar els nostres propagandistes i agitadors en qüestions de costums. Com les dones són les més desposseïdes a causa de les seues presents limitacions, i el costum gravita amb més pes sobre els seus homes, podem presumir que en aquest aspecte els millors agitadors sortiran de les seues files. Necessitem gent entusiasta, fanàtics, individus d’horitzons prou amplis, que sabran com entendre-se-les amb la tenacitat del costum, que comportaran consideracions originals de cada particularitat, de cada detall i menudesa concernents a les traves que imposa el costum familiar i que solen resultar imperceptibles a simple vista. De segur aqueixa gent ha d’arribar, ja que les necessitats i problemes del present són de naturalesa incendiària. Açò no significa que immediatament aconseguim moure muntanyes No; no ens és possible escapar a les condicions materials. No obstant, tot això pot aconseguir-se dins de les actuals condicions, s’aconseguirà quan trenquem la presó de silenci en què es troben presoneres els nostres costums actuals.

És precís accelerar la formació dels agitadors que actuaran en contra del costum i facilitar-los alhora la seua tasca. És urgent la fundació d’una biblioteca on es reunirà tot el que es trobe a mà vinculat a la vida quotidiana (els treballs clàssics sobre l’evolució de la família i escrits populars sobre la història dels usos i costums) i portar a terme una investigació en els diferents aspectes de la vida diària. També haurem de traduir tot element valuós que sobre el tema haja aparegut en idiomes estrangers durant els darrers anys. Més tard, podrem dedicar i desenvolupar seccions respecte d’això en els nostres periòdics. Qui sap? Potser en un o dos anys ens siga possible organitzar un curs de lectures sobre aquestes qüestions.

Però tot açò concerneix només l'educació, propaganda, premsa i literatura. Quines serien, doncs, les nostres obligacions en el terreny pràctic? Alguns camarades exigeixen la immediata creació d'una lliga per a la inauguració de les noves formes de vida. La idea em sembla prematura. El sòl no està prou preparat, les condicions generals encara no són del tot propícies. Parlant en termes generals la creació de semblant instrument organitzatiu es farà indispensable d'un moment a un altre. No podem donar-nos el luxe d'esperar que tot ens vinga de dalt com a producte d'una iniciativa del govern. La nova estructura institucional ha d'imposar-se simultàniament en tots els àmbits. L'estat obrer és l'estructura material, no l'estructura mateixa. La importància de tenir un govern revolucionari en un període de transició és incommensurable; fins i tot els sectors més avançats de l'anarquisme revolucionari han començat a comprendre-ho, gràcies a la nostra experiència. Però açò no significa que tota la tasca de reconstrucció haja d'estar a càrrec de l'estat. El fetixisme estatal, encara que es tracte d'un estat proletari, no ens transforma en marxistes. Fins i tot pel que fa als armaments, domini que competeix més específicament a l'estat, haguérem de recórrer (i amb gran èxit) a la voluntària iniciativa dels treballadors i camperols. La tasca preliminar en el desenvolupament de l'aviació fou també realitzada sobre aqueixes bases. No hi ha dubte que la "Societat d'Amics de la Flota Aèria" té un gran futur per davant. Els grups i associacions voluntàries de caràcter local o federal, en el domini de la indústria, l'economia nacional i particularment en allò que s'ha referit als costums, estan destinats a exercir un rol de summa importància. Ja avui, es perfila una notòria tendència vers una lliure cooperació de part dels caps rojos, periodistes, escriptors, proletaris i camperols, etc. Recentment s'ha creat una lliga que té per fi un estudi exhaustiu de la Unió Soviètica i l'ulterior motiu d'influir sobre el que s'ha donat en anomenar el caràcter nacional. S'ha pensat, per exemple, que tard o d'hora (més aviat enjorn que tard) l'Institut de Cinematografia Estatal serà recolzat per una "Societat d'amics del cine roig" fundada darrerament i destinada a transformar-se en una poderosa institució revolucionària.

Associacions voluntàries d'aqueix tipus únicament poden ésser ben rebudes. Marquen el despertar de les activitats públiques de diferents sectors de la comunitat. Per descomptat, l'estructura socialista és, sobretot, una estructura d'acord amb un pla. No es tracta d'un pla *a priori* que pot veure-ho i comprendre-ho tot, un pla preconcebut i amb tots els detalls resolts abans del començament de les operacions; sinó un pla que, si bé està pensat en els seus elements essencials, és verificat i millorat en el seu funcionament, i es va fent més vital i concret a mesura que la iniciativa general va evolucionant i creixent en perspectives. En tota l'extensió del pla d'estat s'obre un vast camp d'activitats per a associacions voluntàries i unitats cooperatives. Entre els molts milions d'habitants que constitueixen la nostra població hi ha inenarrables interessos, forces i energies, una centèsima part dels quals no pot ésser utilitzada

per l'estat, però que, quan es pugui trobar la fórmula necessària per a organitzar les seues habilitats, podran ésser utilitzats per a realitzar un treball excel·lent, colze amb colze amb l'estat. Una genuïna primacia de la creativitat en l'acció organitzadora, especialment en el nostre "període cultural", ha d'apuntar a descobrir adequats camins per a la utilització de les energies constructives de les persones, grups particulars i unitats cooperatives, i ha d'assentar-se en el notori increment de les activitats independents de les masses. Moltes d'aquestes associacions voluntàries es destruiran o es transformaran, però en general el seu nombre creixerà a mesura que la nostra tasca s'expandisca i aprofundisca. Entre elles, la lliga per a la inauguració de les noves formes de vida, treballant en col·laboració amb l'estat, els soviets locals, els gremis i sobretot amb les unitats cooperatives ocuparà, per cert, el primer lloc. No obstant, en aquest moment, la creació d'aqueixa organització central és encara prematura. Resulta més efectiu constituir en les fàbriques agrupacions locals per a l'estudi de qüestions vinculades a la vida de la classe treballadora, de manera que les activitats d'aquests grups tinguen un caràcter totalment voluntari.

És precís que prestem major atenció als fets de la vida quotidiana. Seria convenient que, allí on les condicions materials o espirituals ajuden al seu èxit, es realitzen assajos experimentals. L'extensió dels límits d'un edifici de departaments, d'un grup de vivendes, d'un districte, tot això afavorirà el progrés pràctic. Les associacions inicials tindran un caràcter local. Han de fixar-se a si mateixes tasques definides, com ara l'establiment per a grups de vivendes de guarderies, menjadors públics, bugaderies, etc. El millorament de les condicions materials i una major experiència permetran un camp d'activitats més ampli. Per tal de resumir, direm que el que en aquest moment necessitem és competència, iniciativa i eficàcia.

La primera tasca, la més profunda i urgent, és la de trencar el silenci que rodeja els problemes de la vida quotidiana.